

dengê bakur

KOVARA MEHANE YA RÊZANÎ Û ŞIROVERÎ

Hejmar: 8/9

Çileyê Paşîn 2000

Bûha: 7.00 DM

PANORAMA ●
DENGÊ BAKUR

KÛRTLERİN KATILIMI SAĞLANMADAN TÜRKİYE'YE ●
DEMOKRASİ GELEMEZ
Cemal BATUN

BU DAVA ŞAHİS VE SINIF MALİ OLMaktan ÇIKMIŞ HER ●
VATANSEVER KÛRT EVLADININ MALİ OLMUŞTUR
Hemreş REŞO

BİLA ARMANC NEYÊT ŞAŞKİRİN ●
A. SERHAT

TÜRKİYE'DE KÛRT SORUNU VE DEĞİŞEN KÛRTLER ●
Dara BİLEK

ÖZEL KARMA HİZBULLAHI VE SERHİLDANLARIN ●
ZEMİNİ ÜZERİNE TESPİTLER
Azad O.ÖZMEN

ÖCALAN DEVLETE KUTLU OLSUN! ●
Yekiti GULBARAN

LEGAL PARTİ SORUNUNDA ÜÇ GİRİŞİM VE ●
FARKLI BİR YAKLAŞIM
Lokman POLAT

SESSİZLİKTEKİ YALANLAR ●
Ferhat KAYA

TİRSKERİYA NETEWPEREST HÎN JÎ BERDEWAM E ●
Şerkoh HOPO

BÜYÜK DİPLOMAT İDRİS-İ BİTLİSİ ●
Şakir EPÖZDEMİR

DÊ KÎNGÊ EDEBİYATA KURDÎ AZAD BİBE ●
Mehemed DEWRAN

8/9

İÇİNDEKİLER/NAVEROK

panorama
sayfa 3 **DENGÊ BAKUR**

kürtlerin katılımı sağlanmadan Türkiye'ye
demokrasi gelemes
sayfa 4 **Cemal BATUN**

bu dava şahıs ve sınıf malı olmaktan
çıkmiş her vatansever kürt evladının
malı olmuştur
sayfa 7 **Hemreş REŞO**

bila armanc neyêt şaşkirin
sayfa 9 **A. SERHAT**

türkiye'de kürt sorunu ve değişen kürtler
sayfa 11 **Dara BİLEK**

özel karma hizbullahı ve serhildanların
zemini üzerine tespitler
sayfa 14 **Azad O.ÖZMEN**

öcalan devlete kutlu olsun
sayfa 18 **Yekiti GULBARAN**

legal parti sorununda üç girişim
ve farklı bir yaklaşım
sayfa 28 **Lokman POLAT**

sessizlikteki yalanlar
sayfa 31 **Ferhat KAYA**

tirskeriya netewperest hîn jî berdewam e
sayfa 45 **Şerkoh HOPO**

büyük diplomat idris-i bitlisi
sayfa 47 **Şakir EPÖZDEMİR**

dê kîngê edebiyata kurdî rizgar bibe (4)
sayfa 52 **Muhemed DEWRAN**

DENGÊ BAKUR

berpirsiyarê giştî/genel sorumlu

CEMAL BATUN

e-mail: batun@spray.se

navnîşan/adress:

Box 143, 178 22 Ekerö-SWEDEN

homepage (web sitesi, malper):

<http://www.pdk-bakur.subnet.dk>

e-mail:

bakur@pdk-bakur.com

buhatiya salekî/yıllık abone

almanya: 50 DM

avrupa: 70 DM

baskı/çapxane

ALTERNATIV DRUCK

PANORAMA

Dengê Bakur' un 7.sayısının Kürt kamuoyunda etkileri beklentilerimizi bile aştı. Kürdistan'dan, Türkiye'den, Avrupa'dan hatta Avusturalya'dan mesajlar geldi. Her ne kadar gelen mektuplarda, mail ve mesajlarda yurtsever, milli-demokratik yaklaşımlar büyük bir oranda ise de, ne yazık ki "kendilerini bilmez"lerde boş durmadı. İlginçtir, (belki de değildir)...Özellikle mail adresimize Türk faşistleri, ırkçıları "kan, kin, vahşet" kusan mesajlar yolladılar. Dergimizin değerli yazarlarına yönelik çirkin laflar yazdılar...Böylece, insani-demokratik değerlerden ne kadar mahrum olduklarını yine gösterdiler. Biz, ulusal Kürt mücadelesinin bu gözleri kör-duygusuz-insanietten mahrum düşmanlarına söylediklerinin aynısını yazmıyoruz-Allah sizleri insanlıktan men etmezsin!.Öbür yandan Avrupa adresli birkaç yerden Öcalan'ın durumuyla ilgili yazılarımıza hakaret eden "müritler" de, hemen hemen Türk "kardeşlerinin" aynısını yaptılar. Onlar için de diyeceğimiz birşey yok. Yaşananlar, tarihin şahitliğini yapıyor. Dengê Bakur, Kürt ulusal-demokrasi'sinin medyatik tribünüdür. Bu gurur verici misyonunun gerekliliklerini yerine getirecektir...

Avrupa Birliği aday ülkesi Türkiye'de, Kürt basınına yönelik baskılar durmak bilmiyor. Hatta katmerleşiyor. Aldığımız bilgilere göre, Roja Teze gazetesi PKK'nın durumu ile ilgili yazdığı yazılar nedeniyle de toplatılabiliyor (!). Dengê Bakur olarak bu baskıları protesto ediyoruz. Avrupa Birliği'nin artık aday ülkesi durumuna getirdiği Türkiye'ye gereken baskıyı yapmasını hatta yaptırımlar yapmasını bekliyoruz. Yoksa, Avusturya gibi bir ülkeye, ırkçı bir partiyi hükümet koalisyonuna aldığı için yaptırımlar uygularken, Türkiye'de bir çok şey sessiz kalmasının bir izahı olamaz.

Kürt topraklarının bir parçasını elinde bulundu-

ran, ülke nüfusunun iki milyonuna yakını Kürtlerin teşkil ettiği Suriye'nin demir elli lideri Hafız Esad öldü. Yerine, kendisinin vaat ettiği üzere, 34 yaşındaki oğlu Dr. Beşhar getirildi. Cumhurbaşkanlığına getirildiğinden hemen sonra yaptığı açıklamada, Suriye'de- açıklık politikasına öncülük vereceğini vurgulayan Beşhar Esad' ın, bu sözlerinin gerekliliklerini yerine getirmesini umuyoruz...

Güney Kürdistan yerel hükümeti Başbakanı ve KDP- Politik Bürosu üyesi Sayın Neçirvan Barzani ve KYB lideri Sayın Celal Talabani, beraberlerinde Irak muhalefet güçleri ile birlikte Amerika Birleşik Devletleri Cumhurbaşkanı Yardımcısı Al- Gore ile görüştiler. Barzani ve Talabani görüşmede, Sayın Mesud Barzani ve Talabani arasında 1998 Eylül'ünde ABD Dışişlikler Bakanı Madelene Albright'in katılımıyla imzalanan Washington antlaşmasına sadık olduklarını ve bu antlaşmada varılan kararların yürürlüğe gireceğinin sözünü verdiler. Daha sonra Sayın Talabani, Suriye ziyaretine başladı, siyasi gözlemciler İran'a da ziyaret yapma ihtimalinin fazla olduğu görüşünü belirtiyorlar. Ziyaret amaçlarında bu iki ülkeye ABD raporunun verilmesi olarak yorumluyorlar.

Bazı okuyucularımız geniş ve uzun yazıların, ayrı sayılarda yayınlanmasının bazen yazıyı takip etme ve aktüalite olarak da negatif etkilediğini yazdılar. Okurlarımızın bu önerisine teşekkür ediyoruz. Dengê Bakur olarak, bundan böyle eğer gelen yazılar aktüel-güncel bir içeriğe sahipse tamamı olarak yayınlamaya gayret göstereceğiz. Sizlerden gelen öneri, eleştiri ve mektuplar, daha iyi bir dergi için yolumuzun aydınlatıcısı olacaktır...

Gelecek sayımıza kadar...hepinize sağlık ve başarı dilekelerimizi iletiyoruz...j

DENGÊ BAKUR

Kürtlerin katılımı sağlanmadan Türkiye'ye demokrasi gelemez!..

Üzerinden daha 6-7 ay geçmeyeli, Türkiye Avrupa Birliği'ne aday ülkeler arasında en sorunlu devlet olacağıın işaretlerini hemen vermeye başladı. Helsinki zirvesi öncesinde Avrupa turları atarak vaatler üzerine vaatler veren Ankara, sanki ülkesinin seçim alanlarını dolaşmış gibi bir havaya bürünmüş vaziyet te. Yani verilen sözler, maşar altı edilmiş, hatırlanmıyor bile. Avrupa ise Türkiye'nin verdiği sözleri artık yavaş yavaş pratiğe geçirmesini bekliyor. Kısa bir süre önce Portekiz'de toplanan Avrupa Birliği ülkeleri devlet ve hükümet başkanları, Türkiye'ye bu konuda uyarı bile götürme ihtiyacını hissettiler.

Türkiye'nin, Avrupa Birliği aday üyeliği süresince daha birçok toplantıya konu olacağından hemen hemen kimsenin şüphesi yok. İnsan hakları, demokrasi, bireysel hak ve özgürlükler, basın-yayın özgürlüğü, düşünce ve ifade hürriyeti, örgütlenme serbestliği konularında sıfırın altında bulunan Ankara, bu sürece kendisini nasıl adapte edeceğinin belki de bir programına bile sahip değil. Ülkede her ne kadar, ara sıra bu olgular dillendiriliyorsa da hiçbir etkinitesi olmadan da, birkaç gün sonra unutuluyor. Kuşkusuz, Ankara'nın AB'ne aday üyeliği esnasında, daha iyi bir pozisyona gelebilmesi için Avrupa'lılar tarafından önüne birçok konu daha da getirilecek-ekonomisi masaya yatırılacak, en ince detaylarına kadar değerlendirilip Avrupa ekonomik standartları ve kriterlerine uyumlu olması istenecek. Türkiye'nin bu alanda bugün için mafyatik metodlarla yağma haline getirilen ekonomisinin düzenli

bir ekonomi haline getirilmesi için değişikliklere gitmesi zorunlu olacak. Türkiye'nin beleşçirüşvetçi-yağmacı siyasileri bu şamarları nasıl kabul edebilecek, kimin elinin kimin cebinde bulunduğu durumdan, bir çeki düzen verme sürecine nasıl geçebilecek?..

Tüm bunlara rağmen, Türkiye'nin demokratik yaklaşım ve çözüm sürecine başlaması gereken en önemli nokta'nın-Kürt ulusal sorunu olduğu, herkes tarafından kabul gören, canalıcı noktayı teşkil ettiği dir.

**BÜTÜN YOLLAR KÜRT SORUNUNUN
ÇÖZÜM YOLUNA GİRMESİ,
SÜRECE ULUSAL KİMLİĞİYLE KATILIMININ
SAĞLANMASINDAN GEÇİYOR...**

Türkiye'nin aslında-demokratik bir yarına, geleceğe start vermesinin temelinde Kürt sorunu'na yaklaşımı ve demokratik çözümüne yol açmasından geçiyor. Şüphesiz Kürt sorunu'nun çözüm yoluna girmesi diğer bütün alanları etkileyecek. Türkiye istikrarlı ve emin bir ülke haline gelecek. Uluslararası alanda pozisyon ve itibarı sayılan bir konum yakalayacak. Global ekonomi'nin, tradisyonel safhasında bulunduğu bugün kü aşamasını terledecek, global ekonomi de kendisine yer bulabilecek. Bilindiği gibi, yabancı sermayenin, yeni ekonomi branşlarının Türkiye coğrafyasına hala kuşkulu bakmasında, ülkeyi bir istikrar halinde görmemesi yatıyor. Her nek kadar Ankara yöneticileri bu gerçeği görmek istemiyorlarsa da, ülkenin düzey ve durumunu başka göstermek istiy-

Türkiye 2000 yılına AB aday ülkesi olarak girdi. Bu süreç, aslında ülkenin kendisini yeniden yapılanmaya götürmesinde çok elverişli bir durum yarattı. Maalesef, Ankara'nın siyasi ve askeri yöneticileri buna hala da hazır olmadıklarının işaretlerini her geçen veriyor. Kürt sorunu denince tüyleri ürperen, olgun düşünce ve sükuneti kaybeden, hırçınlaşan bu gibi yöneticilerle aslında bu ülke nereye varacak? Belki de olayın püf noktası bu!

orlarsa da, bunu böyle olmadığını herkes biliyor. Birkaç gün önce, Türkiye ile ilgili raporunu sunan IMF' in tablosuna bakmak bile yeterli.

Türkiye 2000 yılına AB aday ülkesi olarak girdi. Bu süreç, aslında ülkenin kendisini yeniden yapılanmaya götürmesinde çok elverişli bir durum yarattı. Maalesef, Ankara'nın siyasi ve askeri yöneticileri buna hala da hazır olmadıklarının işaretlerini her geçen veriyor. Kürt sorunu denince tüyleri ürperen, olgun düşünce ve sükuneti kaybeden, hırçınlaşan bu gibi yöneticilerle aslında bu ülke nereye varacak? Belki de olayın püf noktası bu!

Türkiye' nin aklı selim, çağdaş, demokrat politikacılara ihtiyacı vardır. Kürt sorunu'nda, demokrasi değerlerine yaklaşımda, sivil bir toplum, barışçı bir konjoktür, istikrarlı bir ülke yolunda modern, çağdaş ve cesur siyasetçilere muhtaçtır- Türkiye... Ancak bu değer yargılarını hayata geçiren bir Türkiye' nin yarını olabilir. Aslında 1990'lardan sonra Türkiye öyle bir yola girme

eğilimide gösterdi. Rahmetli Özal' ın Türk siyasi tarihinde tuttuğu misyon bu temeller bazında gerçekleşti. Ne yazık ki, en başta kendi kurduğu Partisi olmak üzere Türkiye' nin köhne-miş politikacıları yine söz sahibi olmaya başladıktan sonra, herşey-esti tas, eski hamam' a dönüştü.

BİR ZAMANLARIN KARAOĞLANI, BUGÜN ÜLKENİN GELECEĞİNİ TIKAYAN BİR POLİTİKA İZLİYOR...

Türkiye' yi, dünyamızın gelişim düzeyine ayak uyduramayan, gericisi ve yobazlar yönetiyor. Her ne kadar bazıları-şair ruhluluklarını (Ecevit), kitlelere böğüre böğüre anlatıyorlarsa da, değer yargıları tarihin karanlıklarında seyrediyor. Hala, Osmanlı / Yeniçeri devrinde yaşıyorlar. Bunu da en başta Başbakan Ecevit yapıyor.

Türk medyası tarafından "temiz-politikacı" olarak adlandırılan Ecevit, uygulamalarında öyle olmadığını gösteriyor.

Bir zamanlar "Karaoğlan"

lakabıyla Türk siyasi tarihinin restorasyonunda önemli adımlar atarak Kemal Atatürk' ün silah arkadaşı İsmet İnönü' yü bile CHP liderliğinden aldedebilen Bülent Ecevit, özellikle 1974 afını yürürlüğe koymakla, Türkiye' nin geleceğini olumlu olarak etkileyecek bir süreçte imza atacağına işaretlerini vermişti. Bu dönemdeki uygulamaları ile, Türk nasyonalist-ırkçı eğilimlerine karşı bir politika yürütmüş, hatta aldığımız bilgilere göre Avrupa Sosyal-Demokrat' larının büyük desteğini almıştı. Birkaç yıl önce yaptığım bir görüşmede İsveç Sosyal-Demokrat Partisi, Uluslararası İlişkiler Sekreteri Sayın Conny Fredriksson, 1974'ten 1980'li yılların başlarına kadar Ecevit' e ve Partisine büyük yardımlarda bulduklarını aktarmıştı. Ecevit' in 1980'lerin ikinci yarısından sonra izlemeye başladığı nasyonalist-ırkçı politikalara eğiliminin kendilerinin epey şaşırttığını ima etmişti.

Ecevit, Türkiye' de bir Kürt problemi olmadığını ileri sürüyor. Kürtçe gibi bir dil'in olmadığını söylüyor. Sorun'un sosyal-ekonomik bir sorun olduğunu ifade ediyor. Feodal yapılanmanın bu bölgelerde etkinliğinin, böyle bir probleminbazını oluşturduğunu vurguluyor...

Uluslararası kamuoyu, diplomatik platformlar ve Dünya devletleri'nin hiçbiri Kürt sorunu'na, Türkiye' nin ve Ecevit'in baktığı gözle bakmıyor. Zaten öyle bakmaz da. Ortada ulusal bir sorun

varken, başlarını kuma koyarak, gözlerini Ecevit'in ki gibi gerçeklere yumamıyorlar.

Ecevit, Kürt sorunu yoktur! dediğinde, buna kör ve sağırın da inanmadıklarını görmelidir...Bunu, Kürt problemi yok sayan-Türkiye'deki bütün çevreler de görmelidir. Onlar, Yok! dediklerinde-Yok'tur! anlamına gelmiyor. Eğer yoksa-hodri meydan! Türkiye yöneticileri, ülke sınırlarında, insanların kendilerini özgürce ifade edebileceği bir referandum gitsinler ve bu referandumun gerekliliklerini yerine getirsinler. Zaten Kürt tarafının da istediği budur. Kürtlerin kendi geleceklerini özgürce ifade edebilecek koşullar yaratılmayana kadar, Türkiye'nin de demokratik gelişiminin önü açılmaz. Böyle bir adımın atılmasından Türk tarafında, Kürtlerin de yararı vardır. Hatta bölgede barış ve istikrar'lı bir durum yaratılmasından dolayı , tüm dünya'nın da çıkarı vardır...

Ecevit-Kürtçe adında bir dil yoktur, bu Türkçe'nin bir lehçesidir. Bre adam! Bu sözlerine Avrupa'luların kendileri yanıt verdi. Eğer Türkçe'nin bir lehçesi ise, niye böyle bir lehçenin kullanımını yasaklıyorsun! Neden bu dilden yazılan kitapları, gazeteleri kapatıyorsun. İnsanların kendilerini anadilleriyle ifade etmesini neden engelliyorsun!

Bir devletin Başbakan'ının kendisini bu derecede alaycı bir konuma getirdiği az görülmüş-

tür. Türkiye' nin akl-ı selim, sağduyulu insanları, geleceğini böyle köhnemiş, gerici, ırkçı politikacılara bırakamazlar. Yoksa, bu ülkenin aydınlık bir yarını ve geleceği olamaz!...

KÜRT SORUNUNA SAĞDUYULU VE DEMOKRATİK BİR YAKLAŞIM TÜRKİYE' NİN DE ÖNÜNÜ AÇACAKTIR!..

Türkiye, bulunduğu durumu gözden geçirmelidir. Eğer ülkenin çağdaş dünya'ya entegrasyonunu yolu izlenecekse, bunun gereklilikleri yerine getirilmelidir. TC' devleti' nin kanayan yarası-Kürt Sorunu'dur...Toplumsal barışın, istikrarın yaşam bula-mamasının temelinde bu sorun yatıyor. Bunun da ana nedenini Türk devleti'nin bu sorun karşısında izlediği politika oluşturuyor. Doğru veya yanlış, Türkiye' nin yöneticileri daha bir yıl öncesine kadar Kürt sorunu'nun çözümünü istediklerini, ama "PKK terörü'nün" buna engel olduğunu söylüyorlardı. Bütün Uluslararası platformlarda Ankara' nın en önemli argümanını PKK'nın silahlı mücadelesi oluşturuyordu. "Yoksa biz çözüm sürecinin başlaması için, şimdiye kadar adım atardık" diyorlardı. Buyrun beyler, bunu bugün size herkes söylüyor. Bugün ne Kürdistan'da ne Türkiye' de silahlı mücadele yürütüyor- diye-hiçbir Kürt tarafını işaret edemezsiniz. O halde, bu argümantınız da artık ortadan kalkmıştır. Sorunun çözüm sürecine girmesi için artık adım atınız...Yoksa, siz savaşın, silahlı mücadelenin dur-

masından mı rahatsızsınız... Ceblerinize artık kan paraları mı girmiyor!...

Türkiye' nin bugün kü haliyle-Kürt halkı'da, Türk halkı'da-tüm ülke zarar görüyor. Bu belirsiz ortam devam ettikçe, ülkenin ekonomik, sosyal, kültürel, toplumsal-bütün potansiyeli bir duraganlık devri geçiriyor. Üretim sağlayamıyor. Bunun da ana nedenini: Ankara' da politikayı gaspeden kurumlar yapıyor.

Kürtlerin kendi kimlikleriyle, kendi ulusal potansiyelleri-örgütleri, aydınları ve dinamik toplumsal güçleriyle sürece katılmaları, Türkiye' nin demokratik yarının ve geleceğinin açılmasının en önemli teminatıdır. Kürt Sorunu er veya geç çözüm sürecine girecektir. Kürtler, kendi ulusal kimlikleriyle tarih sahnesine çıkacaklardır. Bunu engellemek mümkün değildir. Dünya böyle bir gidişata doğru yol alıyor. Ulusal problemler, iç sorunlar olmaktan çıkmıştır. Filistin-Doğu Timur ulusal sorunları daha geçen yıl çözüm süreçlerine girdi. Türkiye bu süreçlere kendisini de katmalıdır. Bundan ülkenin bir zararı değil, yararı olacaktır...Çağdaş dünya ile, Avrupa Birliği ile entegre süreci büyük bir hız kazanacak, Kürtler ve Türkler-bölgede toplumsal barışın ve demokrasi'nin örnekleri olacaklardır..Kürtlerin kendi geleceklerini özgürce belirlemesi, Türkiye'yi de, dünya'ya da ağır bir ulusal problem-den kurtaracaktır...

CEMAL BATUN

Bu dava, ŞAHİS ve SINIF malı olmaktan çıkmış, her vatansever Kürt evlâdının malı olmuştur

Tarih bilinci, tarihin önemini, değerini ve tadını kendisinden vazgeçilemeyecek bir "yaşam laboratuvarı" olarak kavramaktır." Onu, yani tarih bilincini bu "laboratuvardaki aygıtlarla avadanlığı yerli yerine oturtarak kullanabilme donatımı" olan tarih bilgisiyle olan ayrılık görülmeden, bilincin en köklü görüntüsünün toplumsal boyut, tarih bilgisinin ise bireysel olduğu anlaşılamaz. Bu ayrılık algılanmadan, yani tarih bilincinin "toplumsal boyutu" ile "tarih bilgisinin" bireyselliği arasındaki fark görülmeden, tarih bilinci temeli üzerinde yeşerip yükselebilen ulusal bilincin de toplumsal boyutu görülemez.

Tarih bilinci iyi yerleşmemiş toplumlarda tarih bilgisine sahip birçok insana rastlanıldığı gibi, ulusal bilincin kökleşmediği toplumlarda da ulusal bilince sahip bireylere rastlanır. Nasıl ki tarihsel bilincin bireysellik boyutu, toplumlari gerçek olan "yaşam laboratuvarıyla" sürekli haşır neşir olma bilincinden koparıp, onu yapay bir tarihle oyalamaya sürüklüyor, beyinselliği yozlaştırıyor ve yapaylığı doğmalaştırıyor, "gerçeği bulma merakını" körleştirerek korkunç sakıncalara yol açabiliyorsa, ulusal bilincin bireyselliğide, tek başına ulusal dâvanın çözümüne yetmiyor. Bu olgu, bireyleri dikenli ve aşılması zor yollarla karşı karşıya bırakmakta, kendilerini unutturacak kadar ve ateşe atma pahasına fedekârlıklar yapmak durumunda bırakmaktadır.

KÜRT HAREKETİNDE BİRLİKTELİK VE BERABER HAREKET ETME ÜZERİNE BİRKAÇ SÖZ...

Kürt hareketinde, 90 lı yıllarda başlayan "Kürt sorununa barışçıl ve demokratik çözüm" yolları arayışı, TC'ye Helsinki zirvesinde AB kapısının aralanmasıyla dahada benimsenerek yoğunluk kazanmış ve bu temelde "Birlikte hareket" ve "legal partileşme" konusu gündemi işgal etmiş bulunmaktadır.

Son günlerde alevlenen bu "birlikte hareket" çabalarına saygılı olmama ve bu hareketliliği de candan desteklememe rağmen, geçmişe dönüp 19. ve 20. yüzyıl Kürt başkaldırılarına baktığımızda, 1514 yılında büyük alim ve siyasetçi Idrisi Bitlisi'nin zorlu çabalarla bir araya getirdiği Kürt Mîr'lerin, birlikteliklerini koruyamadıklarını, Osmanlıya karşı teke tek savaştıkları, savaşanı yalnız bırakıp, ona seyirci kalmak yetmezmiş gibi, onun yenilgisine sevindikleri dahi görülmektedir.

Şeyh Mahmut ve Simko'nun birlikte hareket edemeleri, Şeyh Said ve Seyit Rıza'ların başkaldırılarında birbirlerine seyirci kalmaları ve "modern" bir başkaldırı olarak adlandırılan Agrî ayaklanmasının yalnız bırakılması halkımızda "tarih bilinci" ve giderek ulusal bilincin fakirliğini göstermektedir.

Yaşamakta bulunduğumuz bu tarihi süreçte de Kuzey'deki bir örgütün Güney'e, deyim yerinde ise, "Eşeği bırakıp semere saldırmayı" ve ideoloji kurbanları olan, sözüm ona "modern" örgütlerimizin "düşman kardeşler"e dönüşmeleri de, halkımızda, bırakalım ulusal bilincin toplumsal boyutunun yeşerip serpişmesini, ulusal bilinc "bireyselliği"nin dahi köklesmemiş olduğu görülmektedir.

Yine, bu canalcı sorunun, yani "birlikte hareket" ve "legal partileşme" konusu coşkulu bir şekilde tartışıldığı bu günlerde, bir çok "aydınımız", "biz de değiştik" demelerine ragmen, fiiliyatta tam tersine hareketle 20.yy ın son 10 yılında ve 21. yy ın başlarında meydana gelen büyük olay ve çağdaş değişiklikleri algılamakta zorlanmakta, bu değişikliklere uyum sağlayacakları yerde, bunlara kafa tutmanın bir marifet olduğunu sanarak bu bilim çağına direnmektedirler.

Ne yazık ki, o kadar ulusal bilincin beyinsel ve ruhsal boyutlarından yoksun bulunuyorlar ki, "birlikte hareket" olarak adlandırdıkları bu çalışmaların "birlik" kelimesini dahi gözard edebiliyor, bu kelimenin altını doldurmak için gereken çabaları gösterecekleri yerde, ayrı ayrı guruplar oluşturabiliyorlar. Bu oluşumlarda yer alan bireyler de kendilerini, ayrılıkların gıdası olan önyargılardan kurtaramıyor, karşılıklı olarak birbirlerini "solculuk" ve "tutuculuk"la

Tarihimizde meydana gelen olayları, ulusal başkaldırıları bir "kader" imiş gibi kabul eder, nedenlerini tüm detaylarıyla enine boyuna incelemeyen ve somut sonuçlarından ders çıkarmadan, ne tarih bilincinin kökleşmesine ve nede ona bağlı olarak ulusal bilincin toplumsal boyuta erişmesine katkıda bulunabiliriz. Bu katkı sağlanmadan, bu "birlikte hareket" ve "legal partileşme" çalışmaları ve buna benzer saygın çabaların ulusal bilincin bireyselliğini geçemeyeceği, domura uğrayacağı ve hüsrarla sonuçlanacağı tehlikesi her zaman karşımıza çıkabilir...

suçlamaktan kaçınmadan kamplaşmalar yaratarak, sekterliğin zirvede seyretmesine yol açabiliyorlar.

ULUSAL BİLİNC BİREYSELLİĞİNİN KÖKLEŞMESİ, BİREYLERİ BÜYÜK SORUMLULUKLAR ALTINA GİRMEYE VE FEDAKARLIKLAR YAPMAYA ZORLAR.

Bu tutumu, Kürt Hareketi'nin ulusal bilincin ruhsal ve beyinsel fakirliği olarak adlandırmak haksızlık mıdır? Yukarıda da değinildiği gibi, ulusal bilinc bireyselliğinin kökleşmesi, bireyleri büyük sorumluluklar altına girmeye ve fedakarlıklar yapmaya zorlar. Gelişmelere baktığımızda, bu olguyu dahi eksik bulmanın üzüntüsünü taşımaktayım.

Tarihimizde meydana gelen olayları, ulusal başkaldırıları bir "kader" imiş gibi kabul eder, nedenlerini tüm detaylarıyla enine boyuna incelemeyen ve somut sonuçlarından ders çıkarmadan, ne tarih bilincinin kökleşmesine ve nede ona bağlı

olarak ulusal bilincin toplumsal boyuta erişmesine katkıda bulunabiliriz. Bu katkı sağlanmadan, bu "birlikte hareket" ve "legal partileşme" çalışmaları ve buna benzer saygın çabaların ulusal bilincin bireyselliğini geçemeyeceği, domura uğrayacağı ve hüsrarla sonuçlanacağı tehlikesi her zaman karşımıza çıkabilir.

Bunun tehlikesini gördüğüm bu günlerde 37 yıl önce (Mayıs 1963) "Kürt İşçi Kardeşlerimize Çağrı" başlığı altında, kendi adıma yayınladığım bildiriden, bugün de geçerli olduğunu düşünerek, aktarmayı uygun buldum.

Evet, bugünde aynı çağrının altını çizerek bu tarihi ve çok hassas süreçte "birlikte hareket" çalışmalarına katılan tüm kardeşlerimize saygıyla haykurmaktan kendimi alıkoyamıyorum:

Bu dâva, ŞAHİS ve SINIF malı olmaktan çıkmış, her vatansever Kürt evlâdının malı olmuştur.

HEMREŞ REŞO

BILA ARMANC NEYÊT ŞAŞKIRIN

Di hejmara 5 û 6 a Dengê Bakur de, pirê nivîsandina li ser rewşa dawî a sîyasî li welat û bi taybetî li ser girtina serokê PKK A.Ocalan û sîyaseta PKK a dema dawî hatibun nivîsandin. Ev rewşek taybetî bu. Wek dêt zanîn medya kurdî û tirkî cêgeyek pir fireh didin girtina Ocalan û guhertina stratejîya sîyasî a PKK.

Ji teref hinek xwendevan û dostên me de hinek gazin hatin kirin ku me di vê hejmara Dengê Bakur de cêgeyek pir fireh da ye tehlîlkirine rewş û sîyaseta PKK.

Ev nivîsandina ku li jêr hatî lêkirin, hêvîdarim ku karibê bibe arîkar di derbareyî ronîkirina nerîna PDK-Bakur de. Herwisa jî, hêvîdarim ku bibê bersivêk di derheqa gazinên xwendevanên Dengê Bakur û dostên partîya me de.

...

Armanç: Daweya ku meriv dixwazê pêkbîne. Gotina armanç bi tevayî bi vî awayî dêt famkirin.

Di şûna gotina Armanç de, di zimanê gelêrî de gelek cara gotina hedef dêt bikaranin.

Li Kurdistanê li hinek herêma, di şûna gotina armanç de gotina nîşan jî dêt bikaranîn. Pirê caran gotina armanç di maneya doz an jî daweyê de, dêt bikaranîn.

Hêvîdarim ku bi vî awayî maneya gotina armanç hinekî bêtir hatibê ronahî kirin.

Bê goman, her merivekî an jî her partî /rêxistin

/komeleyekî (ji vira û pê de, di şûna partî/ rêxistin/ komele de, ez dê peyva rêxistin bikarbinim) armançên xwe ên cuda hene.

Ferqa di navbera armanca meriv û armanca rêxistinê de, eweye kû; hebûna meriv, pêşî hebûna armanca merivî dêt, lê hebûna rêxistinê, pistî armanca rexistinê dêt. Ferqek din jî eweye ku armanca meriv dibê ku ne herdem dîyar an jî zelal bê. Lê armanca rêxistinê divê ku dîyar bê, bo endamên xwe û derdora xwe.

Di prosessa damezrandina rêxistinê de gava yekemîn eweye ku, armanca rêxistinê hatibê dîyarkirin. Damezrandina rêxistinek bê armanç, bê maneye. Ne mumkune. (Çê nabit). Lewra damezrandina rêxistinê bi xwe, ji daxwaza pêkanîna armançê dêt.

Di navbera armançên cuda de, li gor rewşê û giringbûna armanca wê demê, meriv cihê yekemîn/serekem, dide yekê ji armançên xwe.

Wekî li jor jî hatî dîyarkirin, bo meriv, dibê ku gelek cara armanca yekemîn ne dîyar bê. Lê bo rêxistinê, divê ku armanca wê dîyar bê.

Daweya ya rêxistinê çiye?, Bo çi xebat dêt kirin?, Xebat Dijî kê dêt kirin?

Bersiva pirsên wisa, gere ji teref her rêxistinê de, bi pir hesanî bête dayîn. Derdora rêxistinê divê bi zanibê ku, armanca rêxistinê çiye û bi çi daxwazên xwe tê cudakirin ji rêxistinên din.

Naskirina armanca rêxistinê ku di derbareyî çi

beşê jîyanê de ye, arîkarîya meriv dikê, kû meriv, karê rêxistinê di çi kategorîyê de bi cîh bikê. Wek numûne; Rêxistina siruştê/tebîetê, rêxistina sîyasî, olperestî, insanî, haywanî, û e.d.

Ji bilî naskirdina ku rêxistin di çi kategorîyê de cîh distûnê, divê her rêxistin karibê ferqa di navbera xwe û rêxistinên din de, ên ku di eynî kategorîyê de cîh distînin, bidê ronahî kirin. Derdora rêxistinê divê bi şeweyek vekirî karibê bibînê û nasbikê ku di kîjan nokteyan de rêxistinên yek/eynî kategorîyê ji hev cuda dibin. Ez dixwazim ku bi kurtî jî bê, di vê babetê de armanca PDK-Bakur bo we xwendevanên hêja bidim dîyarkirin.

ARMANCA PDK/BAKUR BIDAWÎANÎNA NÎRÊ DAGÎRKER LI SER WELATÊ ME YE...

Di programa xwe a sîyasî de, PDK-Bakur bi vî awayî armanca xwe dide dîyarkirin.

"di tekoşîna netewî ya me de, armanc dawîanîna dagirkerîya kolonyalîst ya ji sedsalan û bi vir de heye. Bidestxistina mercên welê ye, ku neteweya me bikaribê tê de mafê çarenûsa xwe bi awayekî azad dîyar bike. Herweha li Kurdistanê danîna nîzamek pluralîst û demokratîk e".

Bo çareserkirina pirsgerêka kurd, bê goman tekoşîna me, têkoşîna sîyasî û birêxistin, têkoşîneke li hemberî kolonyalîstan e; têkoşîna ji welêt qewi-

tandina wan e.

Di têkoşîna neteweyî a gelê kurd de, PDK-Bakur beşeke ji tevgera rizgarîxwaz a Kurdistanê. Têkoşîna di navbera hêzên neteweyî de bezeke. Ev rastîya me ye. Ji bo rizgarîya neteweyî ji gel re pêşkêşkirina raman û bizaweke hîn rasttir, bi vî tehrî ber bi rêzên rêxistina xwe rakişandina wan armanca wan e. Ev beza han di navbera hêzên neteweyî de, bi dostanî/aşîfî dom dikê.

PDK-Bakur ya ku ji van ramanan dide rê, hemû rêxistinên neteweyî yên li Kurdistanê Bakur û herweha yên li perçeyên din heye, bira û dost dibînê.

Di rêgeya armanca PDK-Bakur de, hêza serekem/ yekemîn a dijmin; politika dewleta Tirk e. Bo vê çendê têkoşîna partîya me wê rawestê li dijî hêza ku politika dewleta Tirk dimeşîne û diparêze. Ti hêzeke din nikare şûna vê hêze bigirê.

Xeleû, nezanî an jî ya hêzek neteweyî kurd, nabê sedema guherandina nerîna me di vê derheqê de. Rexneyên me bo rêxistinên kurdî, rexneyên li gor nerîna me li kirinên wan ên xeletin. Rexneyên me, ji alî rêxistinên kurdî de divê wek rexneyên dostane bînin dîtin û bi vî awayî nav li wan bête kirin. Bersiva ji rexneyên dostanê re, gere bi gotinên niheqî (wek gotina "xayin", "hevalbendê dijmin", berdevkê MITê û) neyên binavkirin. Bersivên wisa ti qezencê bo tevgera rizgarîxwaz a gelê kurd nayîne. Gotinên niheqî, gerê nebê zimanê di navbera

hezên kurdî de.

Dîyarkirina pirsê kurd, wek nakokîya yekemîn/serekem di navbera hêzên netewî-kurdî de, ne bes xeletîye, lê ew di eynî wextî de, tehlukeyek netewîye. Li hember nerînek wisa xelet, divê em kurd, bi metodên hevdemî karibin xebatê bikin. Bê goman, bi xebatek wisa, emê karibin rê li dijminatîya navbera hêzên kurdî de bigrin û tesîra gotina "kurmê darê ne ji darê bê, dar xira nabê", ji ortê rakin.

Pirsgerêka kurd, nakokîyeke di navbera mafê gelê kurd û politika dewleta Tirk de ye. Ev rastîya pirsgerêka kurd e û ev nerîna PDK-Bakur e. Divê ev rastî ji teref xwendevanên Dengê Bakur de bi vî awayî bêt qebulkirin. Lewra wekî em tev zanin, Ev rastî, rastîya doza me ye. Ev rastîyek ne veşartî ye. Ev rastîyek heşkere û li ber çavan e. Bo vê çendê, gere ev rastî bi awakî şaş neyê şirovekirin.

Bê goman, hetanî ev pirsgerêk (nakokîya di navbera mafê gelê kurd û politika dewleta Tirk de) çareser nebê, rastîya vê nerîne jî wê her berdewam bê. Yekemîn rêgeya guherandina vê rastîyê, di çareserkirina pirsgerêka kurd de derbas dibê.

Têkoşîna di vê rêgeyê de watinîye me hemî kurdên welatparêz û demokrat e.

A. SERHAT

Türkiyede Kürt Sorunu ve Değişen Kürtler..

Son dönemlerde Türkiye'de Kürt sorunu çok değişik boyutlarda tartışılıyor. Gündeme hakim olan çevreler Kürt sorununu hakim güçlerin oluşturdukları bir zeminde tartışıyor ve tartıştırmaya çalışıyorlar. Meseleyi esas yapısından soyutlamak için her türlü entrikaya başvuruyorlar. Türkiye için pembe bir tablo çiziliyor. Halbuki gelişmelere baktığımız zaman Türkiye'de, yani devlet cephesinde esasa ilişkin şeylerin değişmediğini ve Türkiye'nin halen (yüzeysel bir kaç değişikliğin dışında) 1983 Anayasasıyla yönetildiğini görmekteyiz. Sözkonusu Anayasa cuntacı generallerin zorla halka onaylatıldıkları ırkçı - şovenist temellere dayalı Kürt halkının varlığını inkar eden bir anayasadır. Bu Anayasa bir dönem hemen hemen tüm Kürtler tarafından faşist bir Anayasa olarak değerlendirilmişti. Eğer bu gün Türkiye'de bazı şeyler dar bir çevrede tartışılıyorsa bu tamamen Türkiye'nin çıkarlarına yönelik yeni dünyaya ayak uydurma zorunluluğunu hisetmeyle bağlantılı bir durumdur. Devletin sınırlarını çizdiği bir tartışma platformu, Kürtlerin kabullenmesi mümkün değildir. Üniter devlet yapısı, dil ve bayrak tartışılmayacak, gerisi serbest. Herkes istediği gibi bağırıp çağırınsın.

180 DERECELİK DEĞİŞİME UĞRAYAN PKK OLGULARI, HALKIMIZA BAŞKA TÜRLÜ ANLATMAYA ÇALIŞIYOR...

Demek istediğim Devlet tarafından olumlu değişikliklerin falan olmadığıdır. Esas değişen Kürtlerdir. Bu da doğrudan doğruya PKK ile ilintili bir durumdur. PKK ve çevresi içine girdiği veya gir-

mek zorunda kaldığı değişiklikleri halka anlatmaya çalışıyor. "Demokratik Cumhuriyet" böyle içi boş devlet içinde bazı güçlerin yıllardır Kürt halkına kabuleştirmeye çalıştıkları bir tez, Kürtlerin ulusal-demokratik hakları için bir çözüm değildir. Zaten bu tezi savunmak zorunda kalanlarda, doğruluğuna pek inanmıyorlar.

Burada bir kaç önemli noktaya değinmek istiyorum. Uzun bir dönemdir tek yanlı olarak bir "barış" furyasıdır tuturulmuş gidiyor. Bilindiği kadarıyla barış, anlaşmazlık halinde olan bazı taraflar arasında olur. Taraflar beraber masaya oturur, belirli kurallar çerçevesinde bir anlaşma sağlanılır. Buna göre bir barıştan sözedilir. Yoksa böyle bazılar kendi başına "barış" "barış" diye yeri gökü inletiyorlarsa barış olmaz. Barışın herşeyden önce tarafları olması gerekir. Bu gün bir tarafın seni muhatab bile kabul etmediği bir barış, barış değildir. Oysa Kürt halkının onurlu bir barışa ihtiyacı vardır. Ne zamanki, Türk devleti dünya kamuoyu nezdinde Kürtleri taraf olarak kabul eder ve Kürtlerle masaya oturursa işte o zaman barıştan sözetmek mümkündür.

TOPLUMUYLA BARIŞIK OLMAYAN BİR ÖRGÜT BAŞKALARIYLA NASIL BARIŞIK OLABİLİR...

Hepsinden önemlisi PKK, herşeyden önce Kürt halkıyla barış sağlamalıdır. En basit örneğiyle PKK, halen fiili olarak Güney Kürdistan da Kürt Hükümeti ve siyasal güçleriyle bir savaş halindedir. Sen Güney de Kürt halkının devletleşmesi yolunda engel olduğun sürece, Kürt halkıyla fiili bir savaş

içindesin. Kendi halkınla barışık olmadığın sürece de başka hiç kimselerle "barış" falan sağlayamazsın. Ve kimselerde seni ciddiye almazlar. Öcalan halen Güney'deki oluşumu TC'ye büyük bir tehlike olarak göstermekte ve oradaki oluşuma karşı kendince önlemler almaya çabalamaktadır. Halen PKK sağda solda Kürt yurtseverlerine saldırmakta, tartışma platformlarını basmaktadır. Yani PKK, Türk devletine yanaşmaya çalıştıkça Kürtlere karşı saldırganlaşmaktadır. Kısacası kendisiyle bile barışık olmayan bir oluşum nasıl ve kimlerle barış istediği pek anlaşılmaz.

Öcalan bir "Barış Konferansı" önermektedir. Bir çok kişi de, "Kürtler arasında bir barış konferansı mutlaka yapılmalı ve bu zorunludur" diye beyanlar vermektedirler. Barıştan önce Kürdistan'da hiç bir otoriteyi tanımayan herkeslen savaş halinde olan PKK'yi, teşhir etmeden, Barış konferanslarından sözetmek pek diğer güçler tarafından ciddiye alınmaz. Bu konuda insanlar kendilerine söylenenlerden ziyade, özgür iradelerini kullanarak düşüncelerini açıkça belirtmeler daha yararlı olurlar.

Konuyla ilgili Güney Kürdistan'ın durumu farklı bir yerde durmaktadır. Güney'de bir barış Güney'li siyasal güçlerin sorunudur. Nihayet PDK ve YNK'nin ABD'de üzerinde anlaşmışları Washington Anlaşması mevcuttur. Hepimiz Güney Kürdistan'da Washington anlaşma metnini hayata geçirilmesini ve kalıcı ciddi bir barışın

sağlanmasını arzulamaktayız. Ayrıca Güney'de Kürt halkının özgür iradesiyle oluşan bir Parlamento ve bu parlamentonun ortaya çıkardığı bir Kürdistan Hükümeti vardır. Güney'de artık yasalara göre adımlar atılmaktadır. Her Güney Kürdistan'lı orada mevcut yasalara göre parti kurup siyasal yaşama katılma hakkına sahiptir. Bunun için de, mevcut meşru iradenin dışında kimsenin oraya karışma hakkı yoktur. PKK artık tüm dünyaya demokrasi getirmekten vazgeçip, kendi gerçeğine dönmelidir.

Kuzey Kürdistan'da birlikler sorunu gündeme geldiği zaman, ciddi değerlendirmeler yapmak zorunluluğu ortaya çıkar. Yoksa birlikten sözedildiğinde, "birlikler gereklidir, mutlaka birşeyler yapılmalı" deyip hep birliklerden yana gözükmek, özünde ise gerçek birliklerin oluşmasını engellemek için her türlü entrikaya başvurmak pek anlaşılır bir durum değildir. Bu güne kadar Kuzey Kürdistan'da kalıcı ve sağlıklı bir birliğin yapılamamasının nedenlerini araştırmak gerekmez mi? Partilerin birliklerle ilgili ele alınır bir programları bile yokken, her gün yeni birlikleri gündeme getirmek halkı oyalamaktan başka ne olabilir ki.

Her nedense son dönemlerde PKK ve çevresi Kürtlerin birliğinden dem vurmaya başladılar. Zaten PKK'ye göre Kürtler sözde KNK (ulusal kongre) de birleşmişler mi? Yoksa birliklerde yaz boz tahtası mı?

Öcalan bir "Barış Konferansı" önermektedir. Bir çok kişi de, "Kürtler arasında bir barış konferansı mutlaka yapılmalı ve bu zorunludur" diye beyanlar vermektedirler. Barıştan önce Kürdistan'da hiç bir otoriteyi tanımayan herkeslen savaş halinde olan PKK'yi, teşhir etmeden, Barış konferanslarından sözetmek pek diğer güçler tarafından ciddiye alınmaz. Bu konuda insanlar kendilerine söylenenlerden ziyade, özgür iradelerini kullanarak düşüncelerini açıkça belirtmeler daha yararlı olurlar.

İstedığın zaman istediğin güçlerle birlik yap istediğin zaman birliği boz. Bu güne kadar yapılan bütün sözde birlikler PKK ve çevresinin denetiminde olmadı mı? Gerekli gibi bu birlikleri örgütsel çıkarlar için kullanmadılar mı? Sözde birlikleri PKK hep kendi belirlediği ve gerçekten olmayan parawan güçlerle yaptı. Yine son zamanlarda birkaç gün birlik yaygaraları koparıldı ve ardından "Kürtler Birliklerini yaptılar" "Kürtler YDK de birleştiler" Yani ERNK bir anda YDK oldu ve Kürtlerin birliği gerçekleşti. Amaç sadece Kürdistan ve cephe kelimelerini ortadan kaldırmaksa bu kadar yaygaraya ne gerek var.

Aslında PKK'nin yaptıklarını artık

pek değrlendirmeye gerek yok. Ancak bir yandan da yaptıklarının doğru olmadığını Kürt halkının çıkarlarıyla hiç bir ilgisinin bulunmadığını kamuoyuna duyurmak zorunluluğu var.

Konuyla ilgili geçenlerde A.Melik Fırat'ın Özgür Politika'da bir yazısı vardı. O'da Kürtleri birliğe davet ediyor. "Ak saçlı bir Kürd büyüğü " olarak Kürtlerin birleşmelerinin zorunluluğundan bahs ediyor ve Kürtleri birliğe davet ediyor. Ak saçlı Kürt büyüklerinin Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinde yapabilecekleri çok şey var. Birliklerin oluşturulmasından tutun da var olan birçok sorununun giderilmesinde etkin bir rol oynayabilirler. Yalnız bunu kendi kişiliklerini, siyasi itibarlarını korudukları sürece yapabilirler.

Yani birileri "ak saçlı Kürt büyüklerine" birşeyler söyletmesinler. Fırat sözkonusu açıklamayı yapacağına Kürtlerin içinde bulunduğu siyasal süreci iyi değerlendirip, halka gerçekleri aktarması daha olumlu olmaz mıydı?

Ben şahsen " bütün ak saçlı Kürt büyüklerinin" Öcalan'ın yakalanmasından sonra meydana gelen siyasal gelişmeleri nasıl değerlendirdiklerini bilmek isterdim. Çünkü gelişmelerle ilgili değerlendirmeler hem siyasi örgütlenmeler hem de bir çok yurtsever aydın insanlar için büyük bir önem arz ediyor. Eğer herkes üzerine düşen sorumluluğun bilinciyle hareket ederse,

mevcut sorunların büyük bir kısmı kendiliğinden çözülmüş olacak. Hiç şüphesiz eğer her kes üzerine düşeni yaparsa ve gerçekten Kürt ulusunun ulusal çıkarlarını her şeyin ve özellikle kişisel çıkarların üstünde tutarsa sorunlar büyük ölçüde azalır.

HADEP DURUMUNU HALKA AÇIKÇA BELİRTME-LİDİR. LEGAL-AÇIK BİR PARTİNİN GEREKLERİNİ YERİNE GETİRMELİDİR....

Diğer bir sorun da HADEP'in durumudur. HADEP yöneticileri ne olduklarını açıkça söylemelidirler. Öcalan HADEP'i PKK'ye gerilla yetiştiren bir kurum olarak tanımladı. Peki HADEP yöneticilerinin buna karşı bir açıklamaları oldu mu? HADEP gerçekten bağımsız bir Parti midir? HADEP bazı partilerle dirsek temasındadır. CHP ile girdiği ve girmek istediği ilişkilerin nedeni nedir acaba?

Daha dün bu partiden milletvekili ve Belediye başkanlığı için aday olan Kürt yurtseverlerini, seçim meydanlarında "Kemalist" bir partiden aday oldukları için nerdeyse kendi mantıklarınca "hayin" ilan etmiyorlarmıydı? Kürdistan'ın bir çok alanında CHP adaylarının aldığı oyların bilinçli bir Kürt muhalefetinin oyları olduğunu HADEP ve özellikle PKK çok iyi biliyor ve buna karşı önlem almaya çalışıyordu. Oysa MHP'nin ve diğer gerici ve ırkçı partilerin Kürdistan'daki yükselişi, PKK ve çevresi tarafından hiç değerlendirilmiyordu bile.

TÜRKİYE YENİ BİR SÜRECE GİRMEYE MECBURDUR...

Türkiye 2000 Şubat ayından bu yana AB'nin üye üyeliğine kabul edilmesiyle yeni bir sürece girmiştir. TC kendisini buna ayarlamak zorundadır. Mevcut Anayasa'sında bu uyum programı çerçevesinde değiştirecektir. Zaten Kürtler içinde artık bazı şeyler istem olmaktan çıkmıştır. Örneğin Kürtçe Radyo ve TV, zaten Kürtler istedikleri alanda (Avrupa) TV açabilir ve tüm dünyaya yayın yapabilirler.

Burada esas olan Kürtlerin varlığı yani ayrı bir ulus oldukları yeni anayasada hukuki bir güvence altına alınacak mı? Kürtler kendi kimlikleriyle siyasal yaşama aktif olarak katılabilecekler midir? Yani Kürt ulusu gerçekten demokratik bir ortamda kendi kaderini belirleme hakkına sahip olacak mıdır?

Bence Türkiye'de değişimden ve Kürt sorununun çözümünden bahsederken yukarıdaki soruların cevabını bulmamız gerekir. Bunun dışında Kürt halkının önünü görmesi için veya halk, bu veya şu biçimde rahatlatılacak bazı adımlarda atılırsa elbetteki bunların destekleyicisi olmak gerekir. Ancak hiç bir zaman esas çözümü unutmamak kaydıyla.

DARA BİLEK

ÖZEL KARMA BİRLİK HİZBULLAHI VE SERHILDANLARIN ZEMİNİ ÜZERİNE TESPİTLER

Tarihte, insanlığa karşı işlenen suçların çoğunda, sorumlular; suçlarını örtmeyecek duruma düştiklerinde karanlık geleceklerinin kabusunu gördüklerinden olacak ki, psiko-nevrotik belirtiler gösterirler. Bu durumda artık sadece ahlaki ölçüleri değil, mantık kurallarını da devre dışı bırakacak tarzda kendilerini komik gerekçelerle savunma gereğinin hissederler. Böylece insanlık, aynı zaman kesiti içersinde trajedi ile komediye çoğu kez birlikte izleyebiliyor.

Milladın 65. yılında Roma İmparatoru Neron, Meşhur Roma yangınına Hıristiyanlara isnad ederek katlimalara girişiyor. daha sonra yangının bizzat kendisi tarafından tertiplendirildiği ortaya çıkınca da bu kez, evleri yananlara yeni evler yapma kampanyası başlatıyor. Diğer kentlerden gaspettiği yiyecekleri ise Roma halkına beş dağıtıyor. Ne var ki bu uygulamalar, Nerin' un hazin sonunu değiştirmeye yetmiyor.

1800'lü yılların başlarında Antil denizi ile Atlas okyanusu arasındaki Küçük Antil adasında İngiliz sömürge yönetimine karşı çok ciddi bir direniş belirtileri görülür. Sömürge Valisinin, durumu merkezi hükümete rapo etmesi üzerine ilginç bir bastırma planı hazırlanır. Bu plana göre, ada halkından kişilik özellikleri zayıf bir çapulcu maddi olarak desteklenerek direniş hareketinin başına getirilmesi sağlanır. Kendisine her türlü imkan sağlanan Jeosse Deolares adlı bu provakatör kısa sürede isyankar ada halkı tarafından sevilir ve yüceltilir.

Fakat halktaki isyan ateşi öylesine köklüdür ki, sömürge yönetimi bir türlü kontrolü sağlayamaz. İngiliz sömürgecilerine beklenenin çok üzerinde pahalıya mal olur. Bunun üzerine plandan vazgeçilir.

Kamuoyunun tatmin edilmesi için karizmatik kişilik kazandırılan lider Deolares yakalanıp idama mahkum edilir. Daha sonra idamının ada halkı arasında isyan duygularını daha

fazla diri tutacağı, kendilerinin sahneye sürdükleri Deolares'in durup dururken manevi bir güç haline gelebileceği endişesi ile idam edilmesi bu kez engellenmeye çalışılır. Bu amaçla bir sömürge subayı, yanındaki bir askeri birlikle idamın infaz edileceği alanı basar ve Deolares'in boynuna geçirilmiş olan ilmiği keserek çabuk kaçması öğütünde bulunur. Fakat bu kez Dolares, ada halkının kendisine olan bağlılığından etkilenir. Vargüciyle sömürgeci subayın yüzüne tükürerek teklifi geri çevirir (Adada isyan)

1933 yılında Hitler, Nazi Almanya'sının başkenti Berlin'de Reichstag parlamento binasını bizzat yakıtarak, komunist avına girişir. Van Der Lube isimli bir lumpen provakatore itiraf yaptırarak yangın esnasında Viyana'da bir lokantada yemek yemekte bulunan Bulgar Komunisti Georgi Dimitroff ve arkadaşları kurban seçilir. Leipzig duruşmasında Dimitroff, tarihi savunması ile suçsuzluğunu kanıtlayarak

Her ne kadar informel bir devlet organizasyonu olsa da, bu haydutlar çetesinin kısa bir sürede belirli bölgelerde taban bulduğu da acı bir gerçektir. Bu gerçekten hareketle tabanın oluştuğu zemini irdelemek, bu zemini yaratan sosyo-ekonomik, kültürel, coğrafik vb. nedenleri ortaya çıkarmak, yıllardır bölgede at izi ile it izinin birbirine karıştırıldığı dağınıklığı önlemek açısından bir zorunluluktur.

faşizmin iğrenç yüzünü ve provakasyonu teşhir eder.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİ PROVAKATİF ZEMİNLER YARATMADA TECRÜCE SAHİBİDİR...

Türkiye' de 12 Mart darbesi esnasında Kültür Sarayı yangını, Eminönü Araba Vapurunun bastırılması gibi provakasyonların, bizzat dönemin darbecileri tarafından tertiplendirildiği ortaya çıktı. Kurban seçilen dönemin devrimci önderleri beraat ettiler.

Tansu Çiller'in başbakanlığı döneminde Dersim'in köylerini bombalayan helikopterler tespit edilince "bu helikopterleri PKK Afganistandan kiralayıp köyleri bombalamıştır" şeklindeki savunması belleklerde.

Ülkenin bir köşesinde Özel Karma Birlik adına bin kişilik bir ordu kuruluyor. Bu ordu mensu-

pları, her türlü imtiyazla donatılarak kent, kasaba ve köylerde binlerce cinayet işliyor. İnsanları göçe zorluyor. Silvan gibi ilçelerde yıllarca sistematik olarak boşalttığı evlerin kiara- larını toplayabiliyor.

Bu uygulamalar yıllarca sürdükten sonra günün birinde birileri "Bu iş artık yeter" diyerek tüm örgüt sınırlarını kendisinde toplayan liderini esrarengiz bir çatışmada öldürüp örgütü lağvetme gereğini duyuyor. Tıpkı 15 yıl bekledikten sonra aniden kahraman bir generalin ortaya çıkıp Suriye sınırında nara patlatarak Apo'yu Suriye'den çıkartma sürecini başlatması gibi. Kürt işadamları ve yurtstverlerinin ceset kokuları ülkenin dört bir yanına yayılınca da devletin birinci dereceden sorumlu tüm yetkili ve etkili kişileri "vallahi haberimiz yoktu. Bu işi Batman Valisi kendi başına yapmıştır" deyip sıvırmaya çalıştılar.

Devletin hakimiyeti altındaki toprakların bir kısmında, eğitimden sağlığa, nüfus planlamasından ekonomiye kadar idari ve siyasi yapıya nüfuz eden MGK ve Türk genel Kuramı'nın bilgisi dışında bin kişilik bir ordu kurulabiliyor (!). Bu ordunun tüm teçhizat, ikmal, iaşe, iletişim gibi maddi tüketim giderlerini de bir devlet memuru olan Vali cebinden karşılıyor. Pes doğrusu...

Hizbullah adı verilen bu katliam şebekesinin barbar uygulamaları, artık üzeri örtülemeyecek bir durum sergileyince de bizzat

Cumhurbaşkanı tarafından "devlet rutin dışına çıkabilir" denilerek devletin sabıka kaydına işlendikten sonra işgüzar medya tarafından gündemin arka sıralarına itildi.

Her ne kadar informel bir devlet organizasyonu olsa da, bu haydutlar çetesinin kısa bir sürede belirli bölgelerde taban bulduğu da acı bir gerçektir. Bu gerçekten hareketle tabanın oluştuğu zemini irdelemek, bu zemini yaratan sosyo-ekonomik, kültürel, coğrafik vb. nedenleri ortaya çıkarmak, yıllardır bölgede at izi ile it izinin birbirine karıştırıldığı dağınıklığı önlemek açısından bir zorunluluktur.

ÖZEL KARMA BİRLİK HİZBULLAHI, SERHILDAN- LARIN ÖRGÜTLENDİRİLDİĞİ ZEMİNDE KOLAYCA TABAN BULABİLMİŞTİR

Özel Karma Birlik Hizbullah'ına özellikle camiler üs seçilerek islami bir motif ile meşruiyet alanı yaratılmaya çalışılmıştır. Bu plan uygulamaya sokulurken medrese, tekke, şeyhlik gibi dinsel kurumların etkili olduğu Bitlis, Bingöl, Muş ve Van gibi iller ile mezhep bileşiminin birbirine dengellediği Varto gibi ilçeler değil, aksine bu kurumların etkisinden uzak olan Batman, Gercüş, Silvanve Nusaybin gibi ilçelerin özellikle seçilmesi gerçekten düşündürücüdür.

Özel Karma Birlik Hizbulahının kısa sürede taban bulabildiği yerleşim alanları, sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel ve coğrafik

bölge özellikleri bakımından analiz edildiğinde;

1-Bölgede yaygın olan toprak ağalığı sistemi içerisinde, köylülük, büyük oranda mülksüz ve üretim dışıdır. Ağa-xulam ikileminde yoğrulan köylü, ağadan daha güçlü bir otorite ile karşı karşıya bulunduğu anda, hem bu otoriteye tabi olması kolay olur, hem de tabi olduğu otorite gereği ağanın uyguladığı şiddetin çok üstünde şiddet uygulayıcısı olur. Bölgede genellikle özgür birey bazında insan unsur gelişmemiştir. Bu nedenle insanların siyasi tercihleri her an değişebilir. Kolayca karşıtına dönüşebilir. Güçlüden yana tavır alıp güçsüze saldırabilir. Topöumsal psikolojik şiddet ortamına malzeme olmaya amade bir ruh hali içerisinde. Günlük zaruri bedensel ihtiyaçlarının temini, onların siyasi tercihlerinde, genellikle belirleyici rol oynar.

2- Gercüş istisnası dışında Hizbullah saldırıları, nüfusu yüz binden yukarı olan Batman, Nusaybin, Silvan gibi ilçeler ile Urfa ve Diyarbakır gibi il merkezlerinde yoğunlaşmıştır. Veya bu yerleşim alanları ahalisinin çoğunlukta bulunduğu Türkiye metropollerinde bor göstermiştir (Adana, Mersin, Tarsus gibi). İç göç sonucu nüfuslaşmış bu yerleşim alanlarında insanlar, çoğunlukla üretim dışı buldukları için üretim

12 Eylül faşist darbesi, Olağanüstü hal uygulamaları, Anti-terör yasası gibi uygulamalar PKK'nın fiziki ve medaytik baskıları karşısında Kürt aydını ve siyasetçileri büyük oranda muhalefete nüfuz etme şansını yitirdiler. Böylece siyasi kadrolarını ve entelijentiyasını devre dışı bırakan Kürt ulusal muhalefeti, kendisini dönüştürme/yenileme ve taleplerini çağa uygun ve meşruiyet sınırları içerisinde ifade etme imkanından yoksun bırakıldı. Böylece Kürt ulusal muhalefeti, köksüz, geleneksiz ve provakatif siyasetlerin insan malzemesi haline getirildi. Çıkarıcılıklarından başka bir özellikleri ve siyasi misyonları olmayan demagogların önüne sunulan bu öfkeli lumpen tabakalar, son yıllarda Kürt hareketini etkiler hale geldiler.

dışı değerlere ve şiddet hareketlerine elverişli bir yapıya sahiptirler. Budurum devlet yöneticilerince adeta teşvik edilmiştir.

3- Özel Karma Birlik Hizbullahının taban bulduğu yerleşim birimleri, BAAS iktidarlarının hüküm sürdüğü Arap ülkelerine sınır veya yakın olan birimlerdir. Bu yerleşim birimleri, etnik demografya açısından Kürtlerle Arapların birlikte yaşadığı bir coğrafyada bulunması ilgi çekicidir (Gercüş, Siirt, Urfa, Nusaybin, Batman gibi). Bu bölgelerden Arap ülkelerine yapılan sınır ticareti, kaçakçılık vb. iktisadi etkinlikler ile PKK'nın Baas iktidarları ile geliştirdiği kirli karanlık ilişkiler ve yukarıda saydığımız sosyal

gerilik bir araya getirildiğinde, Baas otoritesinin siyasi iklimine elverişli bir zemin kendiliğinden ortaya çıkıyor.

4- Özel Karma Hizbullah, PKK dışındaki Kürt siyasi örgütlerinin ve şahsiyetlerinin bölgedeki etkinliklerini yitirmelerinden sonra taban bulabilmiştir. 1970'li yıllarda yükselen Kürt ulusal muhalefeti, dünya konjoktüründeki dengelere bağlı olarak dönemin totaliter sol örgüt değerlerine sahip olmasına rağmen, seçkin ve eğitilmiş bir kadro yapısına sahipti. Bundan dolayı gelişen toplumsal muhalefete sağlıklı bir tarzda yön verebilme kabiliyetini taşıyordu. Ulusal-demokratik taleplere yönelen köylülük, kör şiddet ortamına ve provakasyona getirilmeksizin muhalefete dahil ediliyordu.

12 Eylül faşist darbesi, Olağanüstü hal uygulamaları, Anti-terör yasası gibi uygulamalar PKK'nın fiziki ve medaytik baskıları karşısında Kürt aydını ve siyasetçileri büyük oranda muhalefete nüfuz etme şansını yitirdiler. Böylece siyasi kadrolarını ve entelijentiyasını devre dışı bırakan Kürt ulusal muhalefeti, kendisini dönüştürme/yenileme ve taleplerini çağa uygun ve meşruiyet sınırları içerisinde ifade etme imkanından yoksun bırakıldı. Böylece Kürt ulusal muhalefeti, köksüz, geleneksiz ve provakatif siyasetlerin insan

...Özel Karma Birlik Hizbullahı, PKK'nin halk arasında yaratmış olduğu tahribatlardan azami derecede yararlanmışır. Kurulduğundan beri "anti feodal" mücadele adı altında, Kürdistan'da varlıkları sosyolojik bir realite olan aşiret birimlerine saldıran PKK, aynı sosyal mekan üzerinde, aynı ulusal talep ve tercihlere sahip insanları "yurtsever aşiret-hain aşiret" gibi saçma bir ikileme karşı karşıya getirmiştir. Bunun sonucu olarak geleneksel Kürt milliyetçi damarların güçlü bulunduğu, Jirki, Bucak, Batufan gibi aşiretlere ağır darbeler vurularak devletin saflarında yer tutmalarına sebebiyet verilmiştir. Yine bu mantıkla toplumsal bir yara olan kan davaları körüklenerek düşman taraf yaratılmıştır...

malzemesi haline getirildi. Çıkarıcılıklarından başka bir özellikleri ve siyasi misyonları olmayan demagogların önüne sunulan bu öfkeli lumpen tabakalar, son yıllarda Kürt hareketini etkiler hale geldiler.

5- Özel Karma Birlik Hizbullahı, PKK'nin halk arasında yaratmış olduğu tahribatlardan azami derecede yararlanmışır. Kurulduğundan beri "anti feodal" mücadele adı altında, Kürdistan'da varlıkları sosyolojik bir realite olan aşiret birimlerine saldıran PKK, aynı sosyal mekan üzerinde, aynı ulusal talep ve tercihlere sahip insanları "yurtsever aşiret-hain aşiret" gibi saçma bir ikileme karşı karşıya getirmiştir. Bunun sonucu olarak geleneksel Kürt milliyetçi damarların güçlü bulunduğu, Jirki, Bucak, Batufan gibi aşiretlere ağır darbeler vurularak devletin saflarında yer tutmalarına sebebiyet verilmiştir. Yine bu mantıkla toplumsal bir yara olan kan davaları körüklenerek düşman taraf yaratılmıştır.

Ayrıca vergilendirme adı altında

varlıklı kesimler haraca bağlanmış, haracı ödemeyenler acımasızca cezalandırılmışlardır. Bu uygulamalar sonucu ortaya çıkan gizli ve açık düşmanlıklardan Özel Karma Birlik Hizbullahı yararlanmışır.

6- Özel Karma Birlik Hizbullahım Kürt islam etiketi takılan Kürt katili bir örgüt olmakla birlikte, Türkiye genelinde islami muhalafeti manipüle etme görevi ile de görevlendirilmiştir. TC devleti kurulduğu günden beri, soğuk savaş döneminde yürürlükte bulunan "Anti Komünizmi" saymazsak, politik ve askeri mücadele konseptini iki temel iç düşman tezi üzerine oturtmuştur. Bu iki temel düşmandan birincisi Kürt Ulusal Muhalafeti, ikincisi ise islami muhalafettir (denetim dışı islami muhalafet). 12 Eylül' ün barajlayamadığı Kürt ulusal muhalafetinin odağına, PKK bilinçli olarak oturtularak sabote edilmesi sağlandı. devletin formel-informel güçleri ile medya seferber edilip muhalafetin meşruiyeti gölgelendi. Büyük oranda marji-

nalleşmesi sağlandı.

Kemalizmin yeniden restorasyonu sürecinde aynı senaryo, islami muhalafetin odağına Hizbullah oturtularak tekrarlanmak isteniyor.

Hizbullahın, Atilla ve Cengiz Han'ın yöntemlerini geride bırakan infaz tekniğine bakıldığında şu amaçların güdüldüğü rahatlıkla görülebilir.

a- Kurbanı fizikmen imha dışında, kitlelere korku imajı verilerek alt sosyal kategorilerin kolayca teslim alınması veya nötralize edilmesi.

b- Kurbanın alınma çivi çakarak öldürmek, ellerini, kollarını, ayaklarını bağlamak, sorgularını kasete kaydetmek gibi uygulamalarla kamu vicdanı incitilerek Hizbullah dışındaki islami muhalafet yönelik baskı ve yasaklamalara iç ve dış kamuoyunda meşruiyet sağlamak.

c- Hizbullah katliamlarının mağduru olan islami Kürt kesimlerin PKK ile yakınlaşması sağlanarak Kemalizmin yeniden restorasyonu sürecine dahil edilmesi.

AZAD O. ÖZMEN

Öcalan devlete kutlu olsun!..

(geçen sayıdan devam)

Barış ve demokrasi isteyenlerin başına daha neler gelmişti? Hatırlamaya devam edelim...

1997 yılında kurulan Demokratik Kitle Partisi'nin şiddet reddeden, illegalliteye kapılarını kapatan ve PKK'nin terörünü mahkum eden çizgisinden ötürü; Şerafettin Elçi ve DKP "korucu partisi" olarak itham edilmiş, Stockhom'deki toplantısı basılarak Lütfi Bakşi gibi yöneticileri linç edilmek istenmişti. Başından beri silahlı mücadeleye tavır koyan-sonradan bu doğru tutumunu Med-tv' nin nimetlerinden faydalanmak için terkeden zik zaklar çizip PKK'nin kuyrukçuluğuna başlayan- PSK ve lideri Kemal Burkay hakkında sırf barışı savundukları için söylenmedik şey kalmadı. Orhan Kotan, İbrahim Güçlü gibi Kürt aydın ve siyasetçileri her gün hedef gösterildi. Merak edenler, Ahmet Zeki Okçuoğlu hakkında, Öcalan' ın Hüseyin Aykol'la yaptığı röportajda söylediklerine de bakabilir. Tüm sözünü ettiğimiş kişiler Abdullah Öcalan' agöre "işbirlikçiydi, "haindi" Fakat PKK'nin sözünü ettiği "işbirlikçilik" bir türlü gerçekleşmedi. Çünkü "işbirlikçilik" kavramını uluorta kullanan bu cahiller şunu bilmiyorlar. Ortada bir işbirlikçiliğin olması için, devletin iyi veya kötü bir çözüm programının olması gerekiyor. Bu; Türkiye'nin kuruluşundan beri hiç gerçekleşmeyen bir şey. Devlet, siyasi çözümden, demokrasiden, Türkiye sınırları içinde yaşamaktan sözedenden korktuğu veya onlara diş bilemediği kadar istihbarat örgütlerinin gücü "Ulu manitu"dan çekinmiyor. Hem devlet,

kendi dizleri üstünde büyüyen bir "misyoneri"nden niye çekinsin ki..Devletin, Öcalan'a biçtiği misyonu anlamak için kahin olmak gerekmiyor. Emin Çölajani'nin "İnsan gözüyle Apo" yazısını okumak veya Fethullah Gülen-Apo karşılaştırmalarına bakmak yetiyor.

...

PKK'de 1977'den beri işleyen cinayet mekanizması, "sosyal şöven, ağa, reformist, küçük burjuva" diye Kürt-Türk binlerce insanı adeta doğradı. Kendi içinde her bahar ayında "işbirlikçilik ve reformizmle mücadele, PKK' nin legalleştirilmesini isteyen hainlerin tasfiyesi" adı altında binlerce PKK'li politikacı ve gerilla ktır ktır doğrandı. PKK' nin teröründen nasibini almayan hemen hemen hiç bir Kürt örgütü kalmadı. PSK'den, PPKK'den, KUK-Se'den insanlar katledildi.

KDP, "otonomi" gibi siyasi bir talebe sahip diye "feodal işbirlikçi" ilan edilip, Tahran-Bağdat-Şam ve Ankara' nın ortak planları doğrultusunda 1992'den beri hedef yapıldı. Binlerce Güney Kürdü öldürüldü. Güney Kürdistanüda elektrik şebekeleeri, su tesisatları, yollar tahrip edildi. Mayın arama için Almanya'dan getirilen köpekler bile öldürüldü. Binlerce Kürt çocuğu zorla kaçırılarak Kürt nesli yokedilmeye çalışıldı. KDP ve YNK otomiden vazgeçip 'Federasyon" talebini savunmaya başladılar, PKK'nin saldırganlığında yine bir değişme meydana gelmedi. "Ulu manitu" Güney Kürdistan'daki de facto Kürt oluşumunu İran'ın Batısı, Arabistan'ın Kuzeyi için büyük bir tehlike

olarak" gördüklerini buyurdu ve "İkinci İsrail tehlikesinin bertaraf edildiğini " açıkladı(5). KDP, "otonomi" istiyor diye "hain ve işbirlikçi" oluyor. Peki, kültürel özerklik bile istemeyen, neredeyse "Kürt yoktur" diyecek kadar devletçi kesilen Öcalan ne oluyor?

DKP Anayasa Mahkemesi tarafından kapatıldı. Devlet, "işbirlikçisi bir partiyi niye kapattı acaba? DBP hakkında da kapatma davası var. HADEP, halen açık. Seçimlere katılıyor, 23 Nisan kutluyor. HADEP de "ajan" mı acaba? PKK'deki cahillik bunlan açıklayamıyor. Baş istedikleri için "ajan ve işbirlikçi" ilan edilen kesimlerden özür dileme gereki duymadıkları gibi, "ulu önder" kendisine Kemal Burkay'ın açıklamasını anımsatan avukatlarına "savaşta rol oynamayanın, barışta da söz hakkı yoktur" gibi herzeler söylemeye devam ediyor. Pişkinliğe ve utanmazlığa bakın siz.. Eğer, Kemal Burkay'ın konuşmaya hakkı yoksa, peki o zaman niye Roma'da iken telefonda Kemal Burkay'a niye yalvarıyorsun? Kemal Burkay'ın temsilcisiyle görüşmeye verdiğin önemi göstermek için, yol arkadaşlarını elinin tersiyle niye odadan kovuyorsun?

İtalya denklemi ve diğer güçler

İmralı sürecinin kazandığı şekil Öcalan Roma'da iken belirlenmeye başlamıştı. Öcalan'ın İtalya'ya gelişine ilişkin yapılan tesbitlerdeki yanlışta ısrar halen de

sürüyor. Öcalan'ın gerçekten Suriye'den çıkmak için hazırlık yaptığı gibi yanlış saptamalar yapılıyor.

1998 kasım ayında İtalya kıyılarında devlet ve PKK şiddetinden kaçan, göçertilen yoksul Kürtler vurmadı bu kez. "Ulu manitu" bütün haşmetiyle İtalya'ya ayak bastı! Sırtında İtalyan cicileriyle, Shark marka mont, Gucci marka pantolonlarla arzi endam etmesi, "İtalyan konukseverliğine" karşılık Kürtleri "pizza yeme seferberliğine" çağırması için çok zaman geçmesi gerekmedi. Türkiye'de İtalyan malı mallara karşı boykotun başlamasıyla birlikte, İtalyan dış ticaret bütçesinde meydana gelen "kocaman açığı" kapatmak gibi ulvi bir gayeyle Abdullah Öcalan ve Kani Yılmaz gibi PKK'nin ağır sikletleri "pizza yeme maratonuna" başladılar! Böylelikle "Siyasal süreçle "Pizza yeme "süreci ve Pavarotti'nin operasını dinleme süreci atbaşı gitmeye başladı. Her ne kadar İtalyanların Türkiye ve Ortadoğu uzmanı Stefano Silvestri, birden bire ortaya çıkan İtalyan-Kürt aşkını. "Mesele, ekonomik ve siyasi çıkarlardır. Türkleri sevip sevmemek değil. İtalya, Türkiye'yi Hazar denizi petrolle-ri, Balkanlar, Ortadoğu ve Kıbrıs denklemi içinde görüyor ve değerlendiriyor.." (Milliyet, Entell ektüel Bakış sayfası) idiye de, PKK aksini söylüyordu. Öcalan, güya bütün hazırlıklarını yapmış ve İtalya'nın bilgisi dahilinde Roma'ya gelmeyi uygun bulmuştu! İtalya'ya gelmesi tesadüfi değil tabi. Bu gelişin İtalya-Roma

ilişkileriyle bir bağı var. İtalya-İran ilişkileri "akademik, kültürel ve spor" konularında karşılıklı anlaşmayla 1996 Ekim ayında hızlanmıştı. (6) Daha sonra ise İtalyan Başbakanı D'alema'nın Tahran ziyaretiyle İtalya'nın İran-Avrupa ilişkilerinde arabulucu olması kararlaştırıldı.

Resmi gazetede dalkavuklara göre ise PKK ve "ulu önder" büyük sezgileriyle geleceği önceden görmüş ve İtalyanları ikna etmişti. İtalya, Kürt sorununu çözecekti! Yukarıda da değinildiği gibi İtalya'nın yeni adres olarak seçilmesi elbette sürpriz değildi. İtalya'nın Türkiye ile kapışma hevesi, Avrupa Topluluğu ile İran arasında normalleşmeye başlayan ilişkilerde İtalya'ya verilen rolle çok yakından ilgiliydi. Fransa, ABD'nin İrana karşı uyguladığı ambargonun çıkarlarına zarar vermemesini istiyor ve öteden beri Washington'la Irak politikasında farklı frekanslardan konuşuyordu; Mitterand günlerinden itibaren bir yandan Kürtlere elini uzatıyor gibi yapıyor, öte yandan da "İran-Türkiye ilişkilerinin eskiden olduğu gibi kardeşçe bir işbirliği çerçevesine ulaşmasını istiyordu. Fransa'nın hem Molla rejimi için, hem de Molla rejimine karşı Halkın Mücahidleri'ne hamilik yapması gözönüne alındığında Fransa'nın Ortadoğu'ya ilişkin politikası hakkında fikir yürütmek daha kolaylaşır. Ayrıca Fransa'nın eski sömürgesi Suriye ile Tahran arasındaki stratejik ilişki de

Paris açısından dikkate alınan bir olgu olsa gerek. Paris'in, Tahrafn'in yanısıra Şam için de bir çıkış kapısı olması tesadüfi değil. Denebilir ki, Batı'ya karşı Doğu'da direnecek siyasi ve kültürel bir gücün olmayışıyla Batı içinde uç veren ABD karşıtı politikalarda Fransa ve Almanya bir taraftır.

Fransa ve Almanya'nın Kürtlerin de bulunduğu Ortadoğu'ya ilişkin izledikleri politikalarda, ABD karşı politikalarda Ortadoğu'nun desteğini almaya yönelik bir politika izledikleri görülüyor. Bu politika bölgedeki istikrarsızlığı dengede tutma politikasıdır. Fransa, Saddam'la, Tahran'la dostluğa büyük önem veren bir ülkedir. Irak ve İran'a karşı ABD tarafından yürütülen çift yönlü kuşatma politikasına karşıdır. BM'de Rusya'nın önemli bir müttefikidir. Bölgeye ve pazara ilişkin ulusal çıkarları bunu gerektirmektedir. Diğer yandan ise Ankara ile ilişkilerinde bir sorun yoktur. Filistin meselesinde Araplara karşı daha yakın duruyor gibi gözüküyor. Almanya, İran'ın KDP lideri Şerefkendiyi öldürmesi üzerine meydana gelen Tahran-Bonn soğuklaşmasını Roma üzerinden hafifletmek ve onarmak istiyordu. Ayrıca, Bonn, İran ile ilişkilerinin gerginleştiği dönemde Tahran ve Şam'ın PKK vasıtasıyla Almanya'da neler yapabileceğini çok iyi anladı. Öte yandan Almanya, Öcalan hakkındaki tutuklama kararına rağmen, İran ile ilişkilerinden ötürü kendi hukukunu çiğnemekte tereddüt etmedi.

Öcalan da kendi gerillasının yanına gitme, dağlara sığınma veya Güney Kürdistan'a gitmeyi göze alacak kadar ne yazık ki cesur değildi. Çünkü oralarda ne Cem Ersever ve PKK'nin kurulmasında büyük "emeği" olan Ağrı Pilot yüzbaşı Necati'nin, ne de Suriye'nin sağlayacağı olanaklar yoktu. Bu nedenle, "emperyalist" dediği diyarlara yelken açmaktan başka çaresi kalmamıştı.

Öcalan değişmekte ne kadar samimiydi?

Şam'dan kovulmanın ABD'nin global politikalarıyla ilgili olduğu, İsrail-Suriye görüşmelerinde İsrail'in Golan'dan çekilmesi ve Fırat'ın sularının paylaşımı konusunda Şam'ın elinin güçlendirilmesi gibi faktörlerin rol oynadığı bir sır değil. Fakat Öcalan ve avanesine göre, "ulu önder" in müebbet mahkumu olduğu, Bruno Sultanı gibi bir eli yağda bir eli balda keyif sürdüğü Şam'dan bu nedenlerle değil de, "siyasi mücadele" başlatmak için çıkmıştı! Demokrasi sözcüğüne düne kadar veba gibi bakanlar, demokrasi gibi kendilerine ve Ankara'ya gök yabancı şeylerden bahseder olmuşlardı. Sözü edilen bu Demokrasi ve siyasal mücadele yürütme" isteğinin nemenem bir şey olduğu uçakta ve İmralı'da ortaya çıktı. Öcalan'ın İtalya'ya gelişyle birlikte HADEP (Apo, HADEP'in Doğu Anadolu Müdafası-i Hukuk Cemiyeti olmasını istiyordu), "ulu manitu"yla dayanışma merkezlerine dönüştürüldü. Devletin

yönlendirmesiyle metropolde yaşayan Kürtlere karşı polis ve sivil faşistlerin saldırılarına zemin hazırlayan sivillere yönelik saldırılar "missileme" adı altında devreye sokuldu.

Öcalan'ın İtalya'ya gelişyle "Kürtlere karşı zafer naraları" atarak Kürtleri provoke etmeye çalışıp, Kürtleri bir şahıs ve güdümlü örgütüyle özdeşleştiren devlet politikası sürdürüldü. İtalya'da da ilginç şeyler yaşandı. Daha önceleri ABD'li eski diplomat David E. Korn'a, "ABD ve TC benden hiç bir zaman "yürüttüğümüz mücadele terörizmdir" sözünü duymayacaktır"(7) diye efelenen Öcalan İtalya'ya gelir gelmez ilk yaptığı açıklamada "terörizme karşı olduğunu, teröre son verebileceklerini" ilan etti. Diğer bir deyişle terör örgütü olduklarını kabul etti. Bağımsız, birleşik, dörtköşe sosyalist Kürdistan" sloganını unuttu, "otonomici" oldu! Öcalan yaptığı açıklamalar ne kadar inandırıcı olabilirdi? Gıdasını ve gücünü kandan alan bir yapı, düşünmenin suç olduğu, hiç bir konuda sorgulama yapma zeminine şans vermediği bu örgüt ne kadar değişebilir di? Tüm bu sorulara karşın, Kürtler ihtiyatlı bir iyimserlikle bu açıklamalara bir kredi açtılar.

Öcalan'ın İtalya'yı terketmesiyle biten macerası da kanıtladı ki PKK iltica prosedürünü bile bilmiyor. "Ulu önder", iltica başvurusu daha karara bağlanmadan 16 Ocak'ta İtalya'yı terketti. İtalyanlar "ulu önder"e ilti-

ca hakkını o zaman vermedilerse de Türkiye'ye de teslim etmediler. Fakat daha o zaman bile Öcalan yaptığı açıklamalarda Türkiye'ye serzenişlerde bulunuyordu. Adeta "size bu kadar hizmet ettim. beni korkutarak niye ödümü ağzıma getiriyorsunuz" demek istiyor, Atatürk'ün Yunanlı Generali nasıl affettiğini örnek gösteriyordu.

Türkiye, "ulu önder" in 12 Kasım gecesi İtalya'ya, geldiğini, Almanya'da bulunan Emniyet Genel Müdürü Necati Bilican'ın Almanlardan aldığı haber üzerine öğrendi. Bu noktadan sonra Türkiye'de "PKK gerçekten siyasallaşırsa" kaygısı temel gündem maddesi haline geldi. Kimi yazarlar ve yetkililer, "Apo'nun Suriye'de kalması bizim için daha iyiydi" demeye başladılar.

Bu tepkilerden de anlaşılıyordu ki, Öcalan'ın Şam'dan hicret etmesi; Mareşal Ertuğrul Özkök'ün Hürriyet'in manşetlerinde Suriye'ye karşı açtığı savaşın kazanılmasıyla gerçekleşmemişti. Hafız Esad, yine poker masa-sına eli boş oturmuş, masayı silip süpürmüştü. Apo gitse de Suriye-İran kontrolü devam edecekti. Üstelik Saddam da bu ittifakın içindeydi. Türkiye ile zaten senelerden beri al gülüm-ver gülüm türünden bir oyun oynuyorlardı. PKK'de işler sağlama bağlanmıştı. "Ulu manitu" olmasa da PKK'nin askeri ve politik olarak kontrol edilmesi mümkündü. Hatta daha kolaydı. Operasyonu planlayanlar, Türkiye'nin "terör" kozunu almayı da mutlaka hesaplamışlardı. Ancak sıkıntı,

PKK'nin Türkiye'nin "Kürt sorunu terör sorunudur" şeklinde lanse ettiği ve PKK sayesinde başarılı olduğu politikasını boşa çıkarmakta ne kadar kararlı olduğu, bağımsız hareket etme yeteneğine sahip olup olmadığı noktasındaydı.

16 Kasım'da İtalyan Başbakanı'nın "Apo terörden vazgeçerse sığınma hakkı verebiliriz" demesine rağmen, İtalya bu sözünde durmadı veya Apo alelacele sıvışarak bu sözün yerine getirilip getirilmeyeceğinin öğrenilmesini engelledi. Bu noktada ne olmuştu?

Ortada, iki soru vardı. Birincisi, Avrupa ABD olmadan Türkiye'ye karşı bir baskı politikası uygulanabilir miydi? Veya, Avrupa'nın böyle bir niyeti var mıydı? ABD politikasıyla Avrupa politikası nasıl bir uyuşma ve uyuşmamazlık gösteriyordu? İkincisi, PKK "ulu önder"inin niçin apar topar Roma'dan gitmesine engel olmamıştı?

Birinci soru içinde yer alan soruların farklı cevapları var. Kanımızca Avrupa'nın bazı ülkeleri; özellikle Fransa ve Almanya'nın Kürt sorununun çözülmesi gibi bir politikaları yok. Bu ülkeler, PKK'yi hem "terörist" olarak niteleyen ve yasaklayan, hem de PKK'nin dışındaki çevrelerin PKK zulmü altında marjinal kalmasını isteyen ülkelerdir. Alman desteği olmadan Öcalan'ın PKK içindeki ve dışındaki Kürt dava adamlarını ortadan kaldırması, atıl hale getirmesi mümkün ola-

mazdı. Fransızlar ise Türkiye ile İran arasındaki ilişkilerin "eskisi gibi", yani Sadabad Paktında olduğu gibi sürmesini istiyorlar. Almanya'nın geleneksel İran politikası devam ediyor. Fransa ve Almanya PKK'yi Türkiye ile ekonomik ve siyasi ilişkilerinde bir pazarlık unsuru olarak kullanıyorlar. Türkiye'de aynı şekilde PKK'yi onlarla sürtüşmesinde bir koz olarak kullanıyor.

PKK içinde etkili bir kişiyle bu sorular temelinde yaptığımız sohbetle şu cevaplarla karşılaştık: "PKK, İtalya'da oyuna geldi. Daha o zaman Apo'nun Afrika'ya gönderilmesi gündemdediydi. Bir kısım arkadaş karşı çıktı. Fakat Apo, İtalya'yı zorda bırakmamak için ayrıldı. Ayrıca, Rusya istihbaratı devlet olarak Apo'nun barınacağı yerin bulunacağı sözünü vermişti."

Kenya ve sonrası..

Sonuç olarak, Öcalan'ın dünyada telefon ve satelite yoluyla liderliğini sağlama almada gösterdiği büyük "başarı", 15 Şubat'ta İmralı'da sona erdi. İtalya'da dile getirdiği "otonomi" de Kenya'da kaldı. Öcalan'ın uçakta gerçekleşen "teslimati" ile ilgili olarak çeşitli iddialar ortaya atıldı. Türk basını ABD ve İsrail işbirliğine vurgu yaptı. ABD ve İsrail bu iddiaları reddetti. Taha Kıvanç'ın yazdığına göre ise Almanların Frankfurter Allgemeine Zeitung gazetesi, Öcalan'ın bir uçağa bindirildikten sonra İsraille götürüldüğü ve orada "teslimatın" gerçekleştiğini yazmış (8). Öcalan'ı teslim alan

Türk ekibinin içinde bulunanlardan birisi; Öcalan'ın 1 Ocak 1977'de en kapsamlı toplantılarımızdan birini onun evinde yaptık, dediği bir bakıma PKK'nin Fahri Sekreteri Ağrı'lı Pilot Yüzbaşı Necati Kaya idi. Öcalan, uçakta getirilirken Pilot Necati adlı ahbabının sorduğu soruya karşılık olarak "devlete hizmet etmeye hazırım. Türküm. Eğer fırsat verilirse daha fazla konuşurum Kur'an hakkı için" diyordu. "Devlete hizmet etmeye hazırım" sözleri hiç bir teorinin açıklayamayacağı kadar nettir ve Öcalan'ın başından beri içinde olduğu misyonerlik ilişkilerini yeterince açıklamaktadır. Ama, hayır! PKK'ya göre, "seroka iğne vurulmuştu", bundan dolayı böyle konuşuyordu! Yani aslında "serok Kürt ve Türk halkına hizmet etmeye hazırım" demişti de bu sefer iğnenin etkisiyle nefes borusunda falso almış, diline de "devlete hizmet etmeye hazırım. Kanun dışı militanı devletle birleştirmek istiyorum" şeklinde vurmuştu! Bu ceberrut devlet hali hazırda böyle iğneler icat etmişken, her Kürde bir iğne vurarak onlara "ben Kürdüm" yerine, "Türküm-doğruyum, çalışkanım" dedirtemez miydi? Madem böyle bir iğne var! O halde, bizim gibi "aklından zoru olduğu" için Kürt olduğunu, Kürt sorununun bulunduğunu söyleyenlere de bu iğnenin vurulsun da, kurtulalım. Bu rejim, devlet terörü ile Mardin'de 500 bin hektar araziye atıl hale getirip, halkı trilyonlarca lira zarara sokmaktan, Kürtlerin kellesi için katrilyonları silaha, bombaya, işkenceye yatırmaktansa her

...Özellikle Kenya'dan sonra Avrupa'da meydana gelen şiddet olayları, devletin 1919'lardan beri yürüttüğü "Kürtlerle, Kürt sorununa, ilgi duyan veya taraf olabilecek uluslararası güçleri çatıştırma" politikasıyla büyük bir örtüşme göstermektedir. Öcalan sanki Türkiye'ye değil de, Atina'ya veya Kudüse götürülmüş gibi İsrail ve Yunan elçiliklerine karşı saldırılar düzenlendi. Devletin, "Kürt sorunu yoktur, terör sorunu vardır" tezini güçlendirmek için elden gelen herşey yapıldı. Öcalan'ın Yunanistan tarafından teslim edilip edilmemesi de bu şiddet olaylarını haklı çıkarmıyor...

Kürde bu iğnelerden vurup ...
malieti niye azaltmıyor?

Ki bütün Kürtler, hep bir ağızdan "herne Pêş" ya da "Ey Reqîp" in yerine, Mahir Kaynak, Sıraç Bilgin ve Kemal Kaçmaz'ın koro-suyla birlikte "Onuncu yıl marşı" nı okusun! Bu durum. ancak kara mizahla açıklanabilir! Yarın, Onuncu yıl marşı bile okunsa, bundan da bir keramet beklenecektir.

PKK'nin yürüttüğü mücadelenin karakteri bugün çok açık bir şekilde ortaya çıkmıştır. PKK'nin bütün kirli koordinatları ortaydedir. Özellikle Kenya'dan sonra Avrupa'da meydana gelen şiddet olayları, devletin 1919'lardan beri yürüttüğü "Kürtlerle, Kürt sorununa, ilgi duyan veya

taraf olabilecek uluslararası güçleri çatıştırma" politikasıyla büyük bir örtüşme göstermektedir. Öcalan sanki Türkiye'ye değil de, Atina'ya veya Kudüse götürülmüş gibi İsrail ve Yunan elçiliklerine karşı saldırılar düzenlendi. Devletin, "Kürt sorunu yoktur, terör sorunu vardır" tezini güçlendirmek için elden gelen herşey yapıldı. Öcalan'ın Yunanistan tarafından teslim edilip edilmemesi de bu şiddet olaylarını haklı çıkarmıyor. Çünkü sonuçta Yunanistan bir devlettir. Kendi ulusal çıkarlarını öne alır. Buradaki hata PKK'ye aittir. Uluslararası ilişkilerin moral ve etik değerler üzerinde değil, çıkarlara göre yürütüldüğü genel bir doğrudur. Yunanistan'ın neler kazandığını da zaman gösterecektir.

Öcalan'ın İmralı'ya getirilmesiyle birlikte, zvanadan çıkarılmış zavallı kitleler zafer naraları atarak Kürt halkına karşı küstah bir saldırganlığa giriştiler. Öcalan'ın sorgusu hiç şüphesiz MGK'nin çizdiği çerçeve içinde yapıldı. Sorgulamaya katılanlara neler sorup neler sormayacakları söylendi. "Ulu manitu" nun sorguda söyledikleri kısmen basına yansıdı. Ancak basına yansıyan ve avukatlarına verilen ifadelerin sansürlü olduğu, elemeye tabii tutulduğu kesindir. Şimdi açıklanmayanlar yeri geldiğinde devlet tarafından Kürtlere ve Türkiye'nin demokratikleşmesini isteyenlere karşı kullanılacaktır. Öcalan'ın kendi arzusuyla çağırıp ifade verdiği

Öcalan'ın avukatları Ahmet Z. Okçuoğlu ile Hatice Korkut yanlarında Mudanya Sulh Ceza hakimi ile birlikte Öcalan'ın yanına gittiler. Özel görüşme yerinde karşılıklı oturdular. Öcalan'ın hakim nezaretindeki görüşmede ilk sözü "Türk devleti bana karşı herhangi bir olumsuz davranış göstermedi. İşkence ve baskı yapmadı. Her türlü ihtiyacımı giderdi" şeklindeydi. Öcalan'ın bu sözleri avukatlarının donup kalmalarına neden oldu. Öcalan bir adım daha ileri gitti. Hakime, "bu sözlerimi tutanağa geçirin. Ben işkence ve baskı görmedim" dedi. İlk şaşkınlıklarını atan iki avukat ise hakime 'hayır, bunu yapamazsınız. Biz size bunu yaptırmayız. Bu sözlerin tutanağa geçmesini istemiyoruz' dediler. Avukatlarına bu kez çok kızan ve sert tepki gösteren Öcalan ısrarını sürdürdü".(10)

DGM savcılarına yazdığı " hatırladığım şeyleri anlatmak istiyorum" şeklindeki açıklamalar, kısmen herkesin bildiği şeylerdir. Öcalan, sorgusunda "Özal'ın devlet tarafından öldürüldüğü" gibi iddialarına hiç başvurmadı. Daha önce "ordu ile aramda görüşmeler vardı" şeklindeki iddiaları ise Nazlı Ilıcak'ın soru önergesinden sonra kendisine geri aldırıldı. Suriye ve İran aleyhine herhangi bir şey söylemedi. Onlara sadakatı devam ediyor.

Öcalan, resmi Türk ideolojisini savunuyor

Mahkeme sürecinde ise Kürtleri

tenkilden sorumlu bir Türk subayı gibi, Abdullah Alpdoğan, Nurettin Paşa gibi davrandı. Türk resmi ideolojisinin Kürt sorunundaki tüm tezlerini kabul etti ve tekrarladı. Kürtlerin, devletin tenkil hareketlarına karşı başvurmak zorunda kaldığı meşru silahlidirenışleri kınadı. Daha önceleri "Kürt hareketinde İngiliz ilişkisini aramak demek, öküzin altında buzağı aramaktır"(9) diyen Öcalan, şimdi ise Şeyh Sait direnişine ilişkin olarak resmi ideolojinin "İngilizlerin Kürtleri kışkırttığı yalanlarına sarılıyor. Devletin. Kürtlere karşı uyguladığı zulmü aklayıp, Kürtlerin Türkleşmemesini eleştiriyor.

Bir zamanlar "Hitler'in Kemal için, 'benim öğretmenimdir' değerlendirmesi yapması çok dikkat çekicidir" diyen Öcalan, İmralı'da Kemalist çizgiyi övüyor. Bunlara aşağıda, kısaca geleceğiz.

Öcalan'ın avukatları ve mahkeme heyeti ile ilişkileri Önce avukatları ile ilgili bir kaç şey söylemek gerekiyor. Avukatları ağır baskı ve ölüm tehditleri altında, Öcalan'ın günahlarını sevaba dönüştürmeye çalışırken; ilk görüşmede Öcalan, Avukatları ile yaptığı görüşmenin zapta alınmasını yani tutanak tutulmasını istiyor. Ahmet Zeki Okçuoğlu bu olayı "görevliler görüşmemizi zapta alarak hukuğu çiğniyorlar" deyip, Özgür Politika bunun üzerinde propaganda yapıyor.

Öcalan'ın avukatları Kürt kamu-

oyuna moral aşlamak için, devletin kendilerine karşı çıkardığı zorluklara, baskı ve tehditlere, Öcalan ile görüşmeleri sırasında başvuru yöntemlere değinip Öcalan'ın tutumunu. iyiniyetle gizlemeye çalıştılar. Bir süre sonra ise "zabit tutma" isteğinin Öcalan'dan geldiği anlaşıldı: "Öcalan'ın avukatları Ahmet Z. Okçuoğlu ile Hatice Korkut yanlarında Mudanya Sulh Ceza hakimi ile birlikte Öcalan'ın yanına gittiler. Özel görüşme yerinde karşılıklı oturdular. Öcalan'ın hakim nezaretindeki görüşmede ilk sözü "Türk devleti bana karşı herhangi bir olumsuz davranış göstermedi. İşkence ve baskı yapmadı. Her türlü ihtiyacımı giderdi" şeklindeydi. Öcalan'ın bu sözleri avukatlarının donup kalmalarına neden oldu. Öcalan bir adım daha ileri gitti. Hakime, "bu sözlerimi tutanağa geçirin. Ben işkence ve baskı görmedim" dedi. İlk şaşkınlıklarını atan iki avukat ise hakime 'hayır, bunu yapamazsınız. Biz size bunu yaptırmayız. Bu sözlerin tutanağa geçmesini istemiyoruz' dediler. Avukatlarına bu kez çok kızan ve sert tepki gösteren Öcalan ısrarını sürdürdü".(10)

Diğer yandan ne Öcalan ne de avukatları iddianamede "Güçlükönak ve Hantepe katliamlarının" yer almamasından hareketle, "bunlar yer almadığına göre korucuları da öğretmenleri de devletin öldürdüğü kabul edilmiş" diemediler. Öcalan, devlet kaynaklı cinayetlere, militer uygulamalara gözünü kapadı. Avukatlarına da "söyldikleriniz ileride tarihsel bir belge

olur" deyip sırtlarını sıvazlarken, mahkeme heyetinin "avukatlarının görüşlerinize katılıyor musunuz?" sorusuna da "kısmen katılıyorum" yanıtını verdi. Avukatları, mahkemenin demokratik ve meşru olmadığını söylerken, O, mahkemeye büyük bir değer biçti.

31 Mayıs'taki duruşmada Öcalan-mahkeme heyeti arasındaki ilişki de ilginçti. Koray Düzgören, "Kürt bahçesinde ihanet" başlıklı yazısında bu ilişkiye ilişkin şu gözlemlerde bulunuyordu: "Apo'nun daha Türkiye'ye getirilişi sırasında, uçakta kendine gelir gelmez söylediği, 'devlete hizmete hazırım' sözleri ile mahkemedeki açıklamalarında büyük bir tutarlılık görülüyor. Hem geçmişte Apo'nun PKK'yi kurarken giriştiği ilişkiler ve karanlık bağlantıları hem daha sonraki yıllarda ortaya çıkan bazı belirtiler ve şimdi de mahkeme safhasındaki açıklamaları nedeniyle ben, birçok meslektaşımın aksine Apo'nun ifadelerinde hayrete düşecek yeni unsurlar olmadığını düşünüyorum. Apo'nun bazı ifadeleri oldukça önemli sayılabilir. Örneğin, Misak-i Milli ile ilgili sözleri; Kürtlerin 1925'te nasıl kullanıldığı ile ilgili açıklamaları...Çok titizlikle ve uzmanlar tarafından hazırlandığını sandığım soruların, PKK olayıyla ilgili bilgilerin, ilişkilerin ortaya çıkmasını sağlayamadığı bir gerçek." (Yeni Şafak, Kürt bahçesinde ihanet!., 6.6.1999)

Şimdiye dek hiç bir yargılamada görülmemiş bir uygulama

yaşandı. Mahkeme başlamadan yargıç, Öcalan'a söz verdi. 'Ulu manitu' da bilinen meşhur konuşmasını yaptı. Bir yandan "işkence görmediğini, yakınlarını kaybeden 'şehit ailelerinden" özür dileyip, devlete hizmet etmeye hazır olduğunu' söylerken diğer yandan da çift eliyle her zaman yaptığı gibi burnuna çift dalmayı ihmal etmedi. Resmi ideolojinin söylediği gibi Kürt sorununun bir kışkırtma olduğunu, Yunanistan'ın Kürt-Türk savaşı çıkarmak istediğini" söyledi. Mahkemenin diğer günlerinde ve karar gününde ise "demokratik cumhuriyetle birleşmek istediğini, kanun dışı militan devletiyle barışmak istediğini, "Türkiye'de düşünce özgürlüğünün bulunduğunu, Kürtçenin de serbest konuşulduğunu" iddia etti.

Öcalan usulü kurtuluşculuk!

Öcalan'ın açıklamalarından kısa bir bölümü yine de aşağıya aktarmakta yarar var:

"Ulusal kurtuluşta M.Kemal Atatürk'ün koruması olan Topal Osman mecliste keyfi olarak milletvekili öldürüyor. insanları diri diri mezara koyuyor, ancak Atatürk'ün özel emri ile öldürülerek kurtulunabiliyor. "demokratik ve kültürel kimlik iyi anlaşılmalıdır. Siyasi kimlikten farklıdır. PKK'nin askeri savaş olanakları içte ve dışta çözümle birlikte Türkiye'nin hizmetine girecektir. "Yani ayrı bir devlet veya o anlama gelebilecek program formülasyonunun gerçekçi ve gerekli olmadığı ortaya

Şimdiye dek hiç bir yargılamada görülmemiş bir uygulama yaşandı. Mahkeme başlamadan yargıç, Öcalan'a söz verdi. 'Ulu manitu' da bilinen meşhur konuşmasını yaptı. Bir yandan "işkence görmediğini, yakınlarını kaybeden 'şehit ailelerinden" özür dileyip, devlete hizmet etmeye hazır olduğunu' söylerken diğer yandan da çift eliyle her zaman yaptığı gibi burnuna çift dalmayı ihmal etmedi. Resmi ideolojinin söylediği gibi Kürt sorununun bir kışkırtma olduğunu, Yunanistan'ın Kürt-Türk savaşı çıkarmak istediğini" söyledi. Mahkemenin diğer günlerinde ve karar gününde ise "demokratik cumhuriyetle birleşmek istediğini, kanun dışı militan devletiyle barışmak istediğini, "Türkiye'de düşünce özgürlüğünün bulunduğunu, Kürtçenin de serbest konuşulduğunu" iddia etti.

çıkmıştır PKK'ya dayalı dış hesaplar çok iyi bilinmeli. PKK'ye içte dayalı rant ve şoven politika iyi bilinmeli. Demokratik cumhuriyet ekserinde barış ve kardeşlik için devletin hizmetinde çalışma isteğimi, kararlılığımı, TC devletinin bu konuda gösterdiği saygın yaklaşımın bir gereği olarak ben de bu düzeydeki kararlılığımı saygı ile ifade etmek istiyorum. "PKK devlete karşı olmaktan, silahlı mücadeleden vazgeçmeli ve silah bırakmalıdır."

Öcalan'ın mahkeme sırasında sergilediği tutum daha sonra "Atatürkçülüğünü ilan etme" noktasına ulaştı. "Ulu mani-

tu"nun "Atatürk milliyetçiliği ile sona eren "serokluk" iddiası İslamcı kesimle İlhan Selçuk gibi devletçi kemalistler arasında polemiklere yol açtı. Taha Kıvanç, Yeni Şafak'taki 9 Haziran tarihli yazısında İlhan Selçuk'un Apo'nun "Mustafa Kemal milliyetçisi olmasına takdirle yaklaştığına dikkat çekti.

Abdullah Öcalan'ın İmralı'da derin devletin hizmetinde başvurduğu yeni komplolar Kürtlerin gerekli sert ve cesur tavır koymamaları halinde uzun yıllar altından kalkılamayacak yeni bir suikastın habercisidir. Öncelikle, Kürtler olarak PKK'ya ve Öcalana devletin çizdiği çerçeveden bakmaya son vermek gerekiyor. PKK'nin ve Öcalan'ın devletin Kürt halkına karşı uyguladığı militer politikalarda nasıl bir rol oynadığını saptamak gerekiyor. Apo, defalarca kendi açısından "devletin , MİT'in kucağında PKK'yi kurdum" dedi. Uğur Mumcu bu ilişkileri araştırdığı sırada öldürüldü. Devletin PKK'yi kurdurma ve Uğur Mumcu'yu öldürtmedeki siyasi amacını değerlendirmek, sonuçlar çıkarmak bugün daha da gerekli hale gelmiştir. PKK ve Apo olmazsa, Kürdistan'da ne bugün demografi bu kadar bozulabilir ve Kürdistan insansızlaştırabilir, devlet kaynaklı binlerce faili meçhul cinayet işlenebilir, ne köy koruculuğu gibi bir bela, ne de Olağanüstü Hal Bölge Valiliği gibi militer kurumlar olabilir. Öcalan, Paris Kürt Konferansı'nda, Çekiç Güç sorusunda, Kürt hareketinin demokratikleşmesinde, Güney Kürdis-

tan'daki de-facto Kürt oluşumuna karşı izlenen politikalarda hep devletin safha-larında yer aldı. Bekaa'da Kemalizmin yeniden üretilmesi için yaptığı katkıları bugün sürdürüyor. Bunlarda şaşılacak bir yan yoktur. Şaşılacak yan Kürtlerdeki pısrıllıktadır. Devletin devreden çıkaramadığı, devlet gibi zalim bir mekanizmaya karşı onurundan taviz vermeyen diğer Kürtlerin kendilerini atıl hale getiren PKK terörüne ve yarattığı kaosa teslim olmasıdır.

Başbakanlık Eşgüdüm Komitesi ve Öcalan

Ahmet Zeki Okçuoğlu, "ulu manitu"nun, "Başbakanlık eşgüdüm komitesi'nin çizdiği çerçevenin dışında savunma yapmam" dediğini açıkladı. Bu açıklamadan sonra, yapılması gereken, A. Öcalan'ın Başbakanlık Eşgüdüm Komitesi'ne bağlı olarak nasıl bir misyon üstlendiğini sorgulamak ve araştırmaktır. Çevik Bir, İmralı'ya yaptığı "ziyaretlerde" Öcalan ile sek sek oynamadı herhalde. Öcalan, gizlice götürüldüğü Bursa cezaevinde Sabri Ok'un önüne nasıl bir konsept koydu?

Kürtler bunları tartışacaklarına, MGK'nin direktifleri doğrultusunda birgün "şaban" ertesi gün "kahraman" rolü oynatılan Öcalan'ın açıklamaları üzerine kafa yormakla zaman öldürüyor. Apo'nun savaşına da barışına da karşı çıkmak gerekiyor. PKK kendisini tamamen silahtan arındırmalıdır. Bunu yaparken Kürt gençlerini cellatına teslim

ederek değil, adam gibi bir politika ile yapmalıdır. Ama PKK'de bunu yapacak şahsiyet sahibi kadro kalmamıştır. Şahsiyet sahibi insanlar, Apo'nun kulları tarafından katledilmişler veya etkisizleştirilmişlerdir. PKK'nin mevcut yapısından sağlıklı bir gelişme beklemek büyük saflıktır. PKK devletle çatışmalara son verirse, veya PKK'nin iddia ettiği gibi Öcalan ve devlet arasında Kürt sorununun çözümüne ilişkin bir anlaşma varsa, açıklanıp tartışılmak kaydıyla desteklenir. Ancak ortada anlaşma filan olmadığı açıkseçikortada.EcevitveGenel kurmay Başkanı'nın açıklamaları her şeyi açıklamaya yetiyor.

Emin Çölaşan'ın İmralı davası sırasında "İnsan gözüyle Apo" diye yazılar yazması, Fatih Altaylı'nın "PKK; Apo'suz yapabileceğini anlamadan pişmanlık yasası çıkarmalıyız" demesi de gösteriyor ki Apo'nun devlet katındaki misyonu halen bitmiş değildir. Bu misyonun bitmesi halinde ise devlet PKK'nin yerine Hizbullah'ı hazırlamakta ve Kürtlere karşı sürdürülen katliam, göçertme ve Türkleştirme politikalarını bir süre de Hizbullah'la savaş görünümü altında yapmayı planlamaktadır.

Devlete karşı "barış" ilan eden PKK, Güney Kürdistan'da Saddam'ın, İran'ın, Suriye'nin ve Ankara'nın politikaları çerçevesinde Güney Kürtlerine karşı kullanılmaya hazır bir operasyonel güç olarak yeniden koordine ediliyor. Silahların susmasından, tek yanlı bile olsa, kimse rahatsız

LEGAL PARTİ SORUNUNDA ÜÇ GİRİŞİM VE FARKLI BİR YAKLAŞIM

Kürt basınında legal parti sorunuyla ilgili yayınlanan yazıları ilgiyle okuyorum. Kürt basınında farklı görüşlerin yayınlanması, Kürt demokrasisinin gelişimi için önemli bir adımdır. Kürt demokratik siyasal düşünce tarzının zenginliğidir. Çok sesliliğin pratik zemidir. Çoğulcu anlayışın yaşam bulması ve farklılık içerisinde birliğin, birlikte yürümenin pratik önkoşuludur. Ulusal demokratik düşünce tarzının siyasal perspektifidir.

Legal parti oluşma alanında üç ayrı girişim mevcuttur. Bu üç girişim şunlardır :

1 - Demokrasi için girişim. HADEP çevresinin, Ahmed Türk, Dr. Naci Kutlay, Dr. Tarık Ziya Ekinci ve bazı Türk aydınlarının içinde yer aldığı bir girişimdir.

2 - Özgür Demokratlar. DKP çevresinin (Şerafettin Elçi vb.) oluşturduğu girişim.

3 - Birlik için girişim. DBP çevresinin ve KİP - DDKD geleneğinden gelen bazılarının içerisinde yer aldığı bir girişim.

Üç ayrı kanalda gelişen ve farklı yönelimlere yönelen bu üç girişimi değerlendirmek, onların yönelimleriyle ilgili görüş belirlemek Kürt siyasetçilerinin ve aydınlarının görevidir. Bu konuda görüş belirlemek, farklı politikalar üretmek ve farklı bir yaklaşım göstermek gerekir.

Ulusal demokratik, legal kitlesel bir yapılanmanın

önemini kavramak için, içinde bulunduğumuz mevcut koşulları ve dünya konjüktürünü iyi değerlendirmek gerekir. Yaşadığımız koşulları ve Kürt ulusal sorununun önündeki mevcut tehlikeleri bilince çıkartıp, ona göre somut adımlar atılmalıdır.

Kürt ulusal sorununun Kemalizm potasında eritmeye çalışıldığı bir ortamda, Kürt devrimci, demokrat, yurtsever siyasal güçlerin ulusal demokratik - Kürdistanı- bir perspektif etrafında, politikada düşünce ve davranış birliği içerisinde bütünleşip, siyasal arenada müdahaleci bir tutum almalıdırlar. Mevcut ulusal demokratik, yurtsever güçler kendi farklılıklarını koruyarak, pratikte güçlü bir ulusal demokratik potansiyel oluşturmalıdırlar. Bu ulusal demokratik potansiyel alternatif politikalar üretmeli, Kürt sorununun legalize edilmesi, meşrulaştırılması için somut adımlar atmalıdır.

Legal parti sorununda, pratikte yaşam bulan üç ayrı girişimin yönelimlerinde Kürdistanı politika-dan uzaklaşma, Türkiyelileşme eğilimi var. Bu durum beraberinde birçok tehlikeli durumun getiriyor. Devletin istemleri doğrultusunda, Kemalist politikaya uygun bir politik tarz geliştiriliyor. Türkiyelilik esas alınarak oluşturulacak legal parti, geçmişteki legal partilerden farklı bir durum arz etmeyecektir. Legal yelpazede üç parti var iken, neden bu üç parti çevresi yeni legal partiler oluşturmak için girişimlerde bulunuyorlar. Bunlar eski parti anlayışlarından, diğer bir deyişle varolan partilerinden farklı bir parti anlayışını mı savunuyorlar? Bunlar Türkiye' lilik temelinde savundukları

Yukarda bahsettiğim bu üç girişimin ortak yönleri Türkiye'lik temelinde yeni makyajlarla, Türkiye'lik zemininde yeni vitrinler oluşturmaktır. Bu üç girişimin ideolojik, politik temeli birdir, yönelimleri aynıdır. Bu üç yönelimden farklı bir yönelim ise kürt kimlikli legal partiyi savunanların yönelimidir. Kürt kimlikli legal parti savunucularının savundukları politika perspektifleri doğru olmasına rağmen, bunlar pratikte herhangi bir somut adım atmadıkları için, bu doğru politika hayata geçirilemiyor, göme gidiyor. Legal parti sorununda doğru politik perspektifin savunucularının handikapı, pratikte adım atmamaları, bu doğrultuda çaba sarf etmemeleridir. Doğru politikalar eğer pratikte uygulanılmıyorsa, hayata geçirilemiyorsa bir anlam ifade etmez.

legal parti anlayışlarından vaz geçip kürt kimlikli bir parti anlayışını savunsalardı, bu yeni girişimlerinin bir anlamı olurdu. Demokrasi için girişim grubunun savunduğu legal parti anlayışı HADEP'ten hiç bir farklılık arz etmiyor. Bunlar yeni bir parti kuracaklarına, neden HADEP'i geliştirip, güçlendirmiyorlar? Demokrasi için girişim'in esas yönelimlerine bakıldığında, bu yönelimin altında şu gerçeklik çıkıyor; kürt sorununu Türkiyelilik şemsiyesi altında Kemalizm potasında eritmek. Türkiyelileştirmeden amaç, kürtleri ehlileştirip devlete entegre etmektir. Türk devlet politikalarına ve genel kurmaya göre HADEP kötü bir imaj sergilemiş. Bu girişimcilere göre de HADEP ile bu iş olmuyor. O zaman yeni bir makyajla HADEP benzeri bir Türkiyeciler parti oluşturup, CHP ile seçim itifakı içersine girip, Kemalist politika doğrultusunda hizmet etmek, devletin, genel kurmayın çizdiği politik çerçeve içersinde kürt ulusal potansiyelini haps etmek, heder etmektir. DİG sözcülerinden Naci Kutlay'ın "Türkiye'ye

karşı birçok yanlışlıklar yaptık," demesi, yine Genel Kurmay'ın "Legal parti kurun, ama başkan Ahmed Türk olsun," talimatı, devlet politikasının kürt hareketine dayatılmak istenildiğinin göstergesidir.

Özgür demokratlar grubunun girişimi de devlet politikasının çerçevesi içersinde politika yapmaktan başka birşey değildir. Bu grup sözcüsünün ikide bir Misaki Milliye bağlılığını belirtmesi, seçimlerde CHP'den aday olması, parlamentoya girmek için kendisini devlet politikasının çizdiği sınırlar içersine haps etmesi bu girişimin niteliğini ortaya koymaktadır. Bunların kendilerini dar bir şekilde liberalizmle sınırlandırmaları, kapılarını liberalizm dışında hertürlü siyasal eğilime kapalı tutması zaten ulusal demokratik bir yapılanmaya ters düşen bir mantıktır. Ş. Elçi'nin başkanlık kariyerinden vazgeçmemesi de demokratlıkla, demokrasiyle bağdaştırılacak bir tutum değildir. Anti demokratiktir.

Birlik için girişim insiyatifinin de

legal parti sorununda açık ve netleşmiş bir politikaları yok. DBP başkanının çağrısıyla oluşturulan, Birlik için girişim'in kürtlerin birliği konusunda olumlu yaklaşımı var, fakat parti kimliği konusunda Türkiyelilik saplantısı var. Bu girişim DBP'den nitel olarak farklı bir parti anlayışı savunmuyor. Onların savunduğu; içinde DBP'lilerin de olacağı, geniş bir kesimi kapsayan yeni bir parti oluşumudur. Yani farklı kesimleri DBP'ye yamalarak eski anlayış üzerinde yeni bir parti oluşturmaktır.

LEGAL ÜÇ GİRİŞİMİN DE ORTAK YÖNLERİ - TÜRKİYE'LİLİKTİR...

Yukarda bahsettiğim bu üç girişimin ortak yönleri Türkiye'lik temelinde yeni makyajlarla, Türkiye'lik zemininde yeni vitrinler oluşturmaktır. Bu üç girişimin ideolojik, politik temeli birdir, yönelimleri aynıdır. Bu üç yönelimden farklı bir yönelim ise kürt kimlikli legal partiyi savunanların yönelimidir. Kürt kimlikli legal parti savunucularının savundukları politika perspektifleri doğru olmasına rağmen, bunlar pratikte herhangi bir somut adım atmadıkları için, bu doğru politika hayata geçirilemiyor, göme gidiyor. Legal parti sorununda doğru politik perspektifin savunucularının handikapı, pratikte adım atmamaları, bu doğrultuda çaba sarf etmemeleridir. Doğru politikalar eğer pratikte uygulanılmıyorsa, hayata geçirilemiyorsa bir anlam ifade etmez.

Doğru politikalar pratikte uygulanarak, sınanarak madi bir güce dönüşür. Güçlülük durumu izafi bir durumdur, değişir. Bir dönem çok güçlü olan yapılar, başka bir dönemde güçsüzleşir, marjinalleşir.

Eğer rasyonel bir siyaset izlenirse, doğru politik perspektiflere sahip olunursa ve bunlar hayata geçirilirse, zayıflıktan kuvetliliğe dönüşmek mümkündür. Buda aktif çalışmayla, mücadeleyle, kitleler içersinde insiyatif geliştirmeye olur. Çözülmüş kadroların, hantal siyasetçi lafazanların oluşturduğu marjinal örgütler/partiler güçlenemezler, kitleselleşemezler. Ve böylece meydan yanlış kulvarda at oynatanlara kalır. Onlar yanlış politikalarıyla halkı yanlış yönelimlere yönettirler.

Eskiden Kürdistanın kurtuluşunu Türkiye devrimine bağlayan politik görüşler vardı. Şimdi de kürtlerin kurtuluşunu Türkiye demokrasisine bağlıyorlar. Hem dünkü hem de bugünkü görüş yanlıştır. Türkiyede gerçek demokrasinin oluşumu, rayına oturduğu, kürtlerin kurtuluşuna bağlıdır. Kürtler kurtulmadan, Türkiyeye demokrasi gelmez. Demokrasi için girişim grubu içersinde yer alan Tarık Ziya İkinci dün TİP iktidara gelecek, sosyalizmi kuracak, böylece kürtler de kurtulacak politikasını yapıyordu, bugün de Türkiyeye demokrasi gelecek, kürtler kurtulacak politikasını yapıyor. Dr. Naci Kutlay 1980 öncesi CHP'den milletvekili aday oldu, kazanamadı, millet-

vekili olamadı, bugün yine CHP'ye yamayarak milletvekili olma peşinde koşuyor.

Özgür demokratlar girişiminin başını çeken Ş. Elçi, parlamentoya girmek için CHP'den adaylığını koyarak, adeta politik iflasının sonunu hazırladı. Demokrat, liberal geçinen Ş. Elçi başkanlık hırsından dolayı içersine girdiği tavır, demokratlığa yakışmayan, demokrasi anlayışına ters düşen bir tavidir.

Birlik için girişim içersinde yer alan bazıları, Roja Teze gazetesinde legal pari sorunuyla ilgili görüş belirten bazı kürt şahsiyetler, HADEP'e yakın duran bazı siyasetçiler ve özellikle de PKK çevreleri legal alanda birlik adına kürtlere tek parti anlayışını dayatıyorlar. Tek partililik anlayışı her yönüyle yanlış, sakat ve sakıncalı bir anlayıştır. Niye 10 milyonluk İsveçlilerin 22 partisi vardır da, 30 milyonluk kürtlerin 3, 5 partisi olmasın. Tek partililik anlayışı bönyesinde diktatoryal düşünceleri barındırır ve ister, istemez diktatörlüğe götürür. Tek partililik geleneği Sovyetlerden ve Kemalizmden kalma bir gelenektir. Tek partililik anlayışı, kürt demokrasisinin gelişmesi önünde bir engeldir. Bu engeli aşmak, tek partililik anlayışını red etmek gerekir. Ne legalitede, nede ilegalitede tek bir parti oluşturmanın gereği yoktur. Birlik adına tek partililiği dayatmak, zoraki bir birlik oluşturmak çözüm değildir. Siyasal yelpazedeki farklılıklar, çok seslilik, çok renglilik kürt demokrasisine ivme kazandırır.

Bazıları legalitede kürt tabanına dayalı üç ayrı partinin varlığı fazladır, tek bir parti olmalı diyorlar. Bazıları bu tek parti anlayışını tek kitle partisi, bazıları da cephe tipi tek parti diye sifatlantıyorlar. Bu özünde tekililik anlayışdır. Eğer seçimlerde oyların bölünmesi kaygısından hareket edilerek bu savunuluyorsa, o zaman değişik partiler farklılıklarını koruyarak birbirleriyle seçim itifakını oluştururlar ve adaylar üzerinde anlaşarak, blok oluşturarak ortak listelerle itifak halinde seçimlere girerler.

Bazıları legalitede kürt tabanına dayalı üç ayrı partinin varlığı fazladır, tek bir parti olmalı diyorlar. Bazıları bu tek parti anlayışını tek kitle partisi, bazıları da cephe tipi tek parti diye sifatlantıyorlar. Bu özünde tekililik anlayışdır. Eğer seçimlerde oyların bölünmesi kaygısından hareket edilerek bu savunuluyorsa, o zaman değişik partiler farklılıklarını koruyarak birbirleriyle seçim itifakını oluştururlar ve adaylar üzerinde anlaşarak, blok oluşturarak ortak listelerle itifak halinde seçimlere girerler.

LOKMAN POLAT

Sessizlikteki yalanlar...

*"Savaş yaşamı küçümseme, barış ise yaratmadır."
(Nordahl Grieg)*

Kürdistan İşçi Partisi (PKK) ve İmralı'da "cellat"larının istemlerini yerine getirmekle T. C. Devleti'ne hizmet eden şefi Abdullah Öcalan aylardır Kürt'lerin gündemini işgal ederek hayaleti dahi olmayan bir "barış" ve "barış sürecinden" söz etmekte.

PKK ve başkanı Öcalan'ın bugünkü "barış projesi" ve "politikası"yla kendi kitlesini yanıltmıştır. Bununla da yetinilmemiş. PKK ve Öcalan'ın "politika"sı, aynı zamanda geniş Kürt kitlelerine de yutturulmaya çalışılmıştır. PKK ve Öcalan'ın "demokratik cumhuriyet" ve "barış projesi"nin gerçekte bir ilgisinin olduğunun kabul edilmesi bekleniliyor. Bu arada eylemlerine hakim olduğu bir örgütü silah bırakma konusunda ikna eden Öcalan'ın genel olarak Kürt halkını ileri sürdüğü "barış projesi"yle nasıl ikna edeceği sorusu akıllara takıldı.

Gerçekten bir "barış" ve "barış süreci" var mıdır? Olup olmadığına bir cevap aramadan, bulmadan önce, PKK ve Öcalan'ın genel "politika"sına bir göz atmak gerekir. PKK'nin barıştan tam olarak ne anladığı bilinmezken, sözkonusu "barış projesi" ve "demokratik cumhuriyet projesi"nin irdelemesine geçmeden açığa kavuşturulması gereken; PKK'nin neden, niçin ve kimin için savaş verdiğidir. PKK'nin ve Öcalan'ın içinde bulunduğu süreç, dünkü politikalarından bağımsız olarak değerlendirmek doğru olmaz.

PKK'nin savaşı

PKK'nin iddiasına göre, o kendini savunma temelinde 14-15 yıl bir savaş verdi. Yüzeysel olarak

bakıldığında Abdullah Öcalan ve örgütü PKK değişik dönemlerde sözde değişik politika, açıklama ve perspektifler sergilediler. Ne var ki özünde PKK'nin çıkışından Abdullah Öcalan'ın Avrupa'ya geldiği güne kadar vaatleri hep aynı olmuştur. Bunu üye, dost ve taraftarlarını korumak için yapmışlardır. Abdullah Öcalan (Apo) yandaşlarını da verdiği bu vaatlerden ve sergilediği "politika"dan dolayı peşinde sürüklemeye başarılı olmuştur. Bu "politika" neydi?

PKK, 24 Ocak 1995 tarihinde yapılan 5. Kongre'sinde kararlaştırıldığı programında "Kürdistan devrimi görevleri" başlıklı bir bölüme yer vermiştir. (1) PKK, bu bölümde neden savaş verdiğini ve neden vereceğini – elbetteki amacına göre – belirtiyor. PKK, 1995'teki 5. Kongre'sinde belirlediği "ulusal demokratik devrimini, en yüce amacı olan sınıfsız topluma doğru ilerleme ve o toplumun ilk evresi olan sosyalizme varmak için zorunlu bir aşama olarak gerçekleştireceğini", söylediği görevleri arasında "Türksömürgeciliğinin ve gerisindeki emperyalizmin Kürdistan üzerindeki her türlü hakimiyetine son verme" vardı. Bunun için de yapılması gerekenleri 17 madde halinde sıralıyor.

İnsanoğlu kendi tarihinde öyle bir döneme varmış ki artık bir şeyin neden söylendiğini, neden bir savaşın verildiğini ya da bu savaşa nelerin yol açtığını araştırabiliyor. Öğrenebiliyor. PKK'nin neden gerilla savaşını verdiğini kendi cümleleriyle aktarıldı. PKK'nin savaşından amaç; "Türk sömürgeciliğinin ve gerisindeki emperyalizmin Kürdistan

üzerindeki her türlü hakimiyetine son verme" olduğu PKK'li'ler tarafından iddia edildi. PKK'nin sözcüğü savaşın Kürtler arasında sağlıklı bir şekilde analiz edildiği kanısında değilim. Çeçenlere karşı mücadele eden Rus komutan Vlademir Kalumin şöyle diyordu: "Diğer savaşçılar Rusya'yı kurtarmak için mücadeleye ediyordu. Biz Jelstin'i kurtarmak için mücadele ettik." (2) Vlademir, savaşı sağlıklı bir şekilde değerlendirmiş ve bu sonuca ulaşmıştı. İnaniyorum ki, PKK'nin mücadelesi detaylı bir şekilde incelenirse, diğerlerinin Kürt'ler için mücadele ettiği, PKK'nin ise Apo'nun istemlerine hizmet etmek için mücadele ettiği görülecektir. Bu konuda dikkate değer bir tespit PKK'den ayrılıp PKK-Vejin'i kuran ve PKK tarafından Suriye'de arkadaşlarıyla birlikte öldürüldüğü iddia edilen Mehmet Şener tarafından yapılmıştı. Mehmet Şener, şimdiki PKK'nin sözde Başkanlık Konseyi üyesi Mustafa Karasu'ya 28 Haziran 1991'de bir mektup yazmıştı. Şener, 6 sayfalık mektubunda şunu da yazıyordu: "Ve ne yazık ki Karasu, Orta-Doğu'nun labirentlerinde siyaset üretiyor, diye övdüğümüz Apo Orta-Doğu'nun labirentlerin de can telaşına düşmüş bir bedbaht'ta dönüşmüş... Partinin bir tekke haline gelmiş olmasına, bir şeyh - mürid ilişkisine katlanamazdık; harem bekçisi olamazdık. Mata - harilerle idare edilen bir partinin figüranları olamazdık." (3) Bu kısa alıntı bile PKK'nin kimin için "savaş" verdiğini ortaya koyuyor. Öcalan'ın kime hizmet ettiği ise son dönemlerde

Kürt'ler tarafından tartışılıyor. Ne var ki tartışılan, Öcalan'ın İmralı Adası'ndaki duruşmaları ve sonrasında kime hizmet ettiğidir. Bu da elbetteki düşündürücüdür. Ve izaha muhtaçtır. Zaten duruşmaları ve sonrasını izleyen her sağlıklı insan, Öcalan'ın bu süreçte T. C. Devleti'ne hizmet ettiğini biliyor.

Asıl sorun, Öcalan'ın duruşmalardan öncesinde kime hizmet ettiğidir. Bu konuda Öcalan ile ilgili bazı somut gerçekler vardır.

Öcalan'ın çıkışıyla ilgili söylediği, halk adına işbirlikçi bir ilişkiye yöneldiğidir. (4) Dolayısıyla Öcalan hiç bir zaman T. C. Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) ile ilişkisini inkar etmedi. 1995'te yazılan "Devrimin Dili ve Eylemi" isimli kitabında belirttiği kadarıyla, MİT'i kullanmış. Devlet-birey, devlet-örgüt ilişkilerindeki güçler dengesi gözönünde bulundurulduğunda bir bireyin bir devleti kendi amaçlarına yönelik kullanmış olması mümkün müdür? Öcalan, daha kuruluş aşamasında olan tecrübesiz bir grupla -örgüt değil - yılların tecrübesine sahip olan MİT'i kullanmış olabilir mi? Bu olasılık oldukça şüphelidir. MİT'in Öcalan'ı kullandığına yönelik ipuçlarının varlığı da, kimin kimi kullanabileceği doğrultusunda ciddi verilerdir.

Bu ipuçları üzerinde kayda değer araştırma yapmada özel özen gösteren gazetecilerden biri Yaşar Karadoğan'dır. Karadoğan, Türkiye'de çıkarılan Serbesî isimli derginin altıncı

sayısında yazdığı bir makalede, PKK'nin kuruluş aşamasına alışlagelmiş tarzdan farklı bir şekilde yaklaşıyor. Karadoğan, "Uğur Mumcu suikasti, Özgür Gündem gazetesinin bombalanması, Ahmet Taner Kışlalı suikastında ve benzeri sabotajlarda kullanılan bomba türünün aynı olması bu suikastların adresini de işaret etmektedir" diyor. Öcalan'ın "Uğur Mumcu'nun öldürülmesi nedeninin, kendisiyle MİT arasındaki ilişkiyi araştırması olduğunu" belirttiğini yazan Karadoğan, aynı zamanda T. C. Devleti'nin ve PKK'nin, Öcalan-PKK-MİT ilişkisinin ortaya çıkmaması için cinayetler işlediklerine dikkatleri çekiyor. (5)

Bir zamanlar PKK'nin üst düzey yöneticilerinden biri Baki Karer'di. PKK'den ayrılan Baki Karer, 1 Aralık 1985'te kamuoyuna yazdığı "PKK'nin iç yüzünü kavrayalım" başlıklı 29 sayfalık yazısında Öcalan ve PKK'nin karanlık ilişkilerine ışık tutan bir başka belge. (6)

"Yurtsever-Devrimci Kamuoyuna (Apocu Şeflerin Son Bir Yıllık Cinayet ve Tahribatlarından Bazıları)" başlıklı, 25 Haziran 1985 tarihli, Nedim Talip (Mehmet Oktay) imzalı yazıda, sadece PKK'nin işlediği cinayetler dile getirilmiyor. 9 sayfalık sözkonusu yazıda, direk olarak Apocu'ların Kürt'leri sömüren, ezen ve katleden devletlerin istihbarat örgütleriyle ilişkisinin olduğu da yazılı.

Özellikle gazeteci Yaşar Karadoğan'ın yazısı incelenirse

görüleceği gibi, Apo'nun kar-
anlık ilişkilerine yönelik ipuçları
oldukça fazla. Burada sadece ve
sadece bir kaç tanesine değinil-
di. Öcalan'ın kimlere hizmet
ettiği de böylece kendini yavaş
yavaş su yüzüne vuruyor.

Öcalan'ın, en başta T. C. Devle-
ti'ne hizmet ettiğine yönelik ciddi
veriler mevcut. Bununla birlikte
T. C. Devleti'nin özünde hiç bir
zaman PKK' yi bitirme gibi bir
derdinin olmadığına yönelikte
ciddi kuşkular söz konusu. Eğer
olsaydı çok haklı olarak gazeteci
Yasar Karadoğan'ın kendi
yazısında dile getirdiği gibi, T. C.
Devleti, neden hiç bir zaman
Türkiye ve Suriye arasında -
Suçluların iadesi- anlaşmasına
dayanarak Öcalan'ı Suriye'den
istemedi? İstemez. Çünkü O, T.C.
Devleti'ne hizmet ediyordu. Öca-
lan'ın Kuzey ve Güney Kürtlerine
yönelik "politika"sı devletin işine
yarıyordu. Devlet, onun sayesinde
gerçekleştiremediği bir çok
olguyu gerçekleştirdi. Bunlardan
bir kaç tanesi şöyle sıralanabilir:

*Devlet, komşu devletlerle
vardığı ortak neticelerden hare-
ketle, Güney Kürdistan'da bir
Kürt Federe Devleti'nin
oluşumundan oldukça rahatsız-
dı. Dolayısıyla PKK'nin, Kürt
Federe Devleti'ne oluşumundan
günümüze kadar saldırmaması T. C.
Devleti'nin işine yaradı - hâlâ
yarıyor.

*Devlet, Öcalan sayesinde Doğu
ve Güneydoğu olarak bildiği böl-
gelerin çok ilinde günümüze
kadar kısa adı OHAL olan
Olaganüstü Hal Durumunu sür-
dürebildi.

*Devlet, PKK sayesinde Kuzey
Kürdistan'ı Kürtleştirirdi. 2600
üzerinde Kürt yerleşim birimini
yerle bir etti. Uluslararası Af
Örgütü ve Human Watch 'ın
raporlarına göre yaklaşık 3,6
milyon Kürt yerinden göç ettiril-
miştir. Bu rakam yerel kaynakla-
ra göre daha da büyüktür.

* PKK'nin kitlelere T. C. Devleti
ile kendileri arasında kesin ter-
cih yapma dayatmasında bulu-
narak, oğlunu askere göndereni,
askerde ise firar etmeyi, mah-
kum olup ta PKK'ye katılmayı,
aranyor olup da teslim olanı,
PKK'ye her türlü yardımı etmeye-
ni, PKK'nin başta Irak-Kürdistan
Demokrat Partisi (KDP-I) olmak
üzere Kürt örgütlerine takındığı
tavır takınmayı düşman ilan
etti. Devlet, bu "politika"
sonucunda, koruyuculuk siste-
mini tamamıyla sağlam temeller
üzerine oturttu. Farklı bir
deyişle, PKK kitleleri devletin
kucacağına itti.

*Devlet, PKK'nin sivillere
gerçekleştirdiği saldırıları fırsat
görüp düzen dışı Kürt'lerin
çoğunu ortadan kaldırdı. *
PKK'nin sivil insanlara karşı aşırı
şiddet kullanması, narko(7),
silah ve insan ticareti benzeri
işlere girmesi, T.C. Devleti'nin
Kürt Hareketi'ni uluslararası
alandan terörize etmede başarılı
olma-sına zemin hazırlamıştır.

*PKK'nin, Kürt'lerin T.C. Devleti'
nin militarist toplumuna benze-
mesindeki "katkı"ları unutulma-
malıdır.

Ne var ki Apo'nun güvencesi olan
örgütü PKK, eylemlerinin ve Öca-
lan'ın T. C. Devleti'ne hizmet
ettiği kanısında değil di - hâlâ da

değil. 3 Mart 1999 tarihinde
gerçekleştiren PKK'nin VI.
Kongre'sinde PKK delegeleri
*"Türkiye Devrimi ve demokra-
sisinin geliştirilmesi üzerinde
de her zamankinden daha
fazla durduğunu söyleyen PKK
delegeleri, Ulusal kurtuluş
mücadelelerinin ulaştığı aş-
mada Türkiye devrim ve demo-
krasi mücadelesini daha fazla
geliştirmek ve sömürgeciliği
kendi içinden zorlamak artık
kesin bir zorunluluk haline
geldiğini" vaat ediyorlardı. "Bu
temelde Türkiye'deki somut
durumu değerlendirdiğini"
söyleyen PKK'nin kongresi, "bir
yandan sömürgeciliğe ve
faşizme karşı mücadele eden
tüm güçleri her bakımdan
destekleyeceğini ve oluşan güç
birliklerini anti-faşist müca-
dele cephesine ulaştırmaya
çalışacağını, diğer yandan
Türkiye halklarının örgüt-
lülüğü ve eylemliliği için her
türlü çalışmayı bizzat
yapacağını, başta Karadeniz ve
Akdeniz olmak üzere gerillayı
Türkiye'nin içlerine kadar
yayacağını, bu doğrultuda
gelişen Anadolu Halk Kurtuluş
Ordusu'nu sürekli güçlendir-
meyi gerekli gördüğünü"* (8)
söylüyordu. Ne var ki zaman ve
PKK'nin pratiği bunun tam tersi-
ni gösterdi. PKK, Türkiye'nin
içlerine girmektense, Güney
Kürdistan 'ın içlerine girmeyi ve
oradaki Kürt insanın başına bela
olmayı tercih etmişti. Güney
Kürt'lerinin hemen hemen
yarısını temsil eden Irak
Kürdistan Demokrat Partisi'ni
düşman seçmişti. Serbesti
Dergisi'nin altıncı sayısında

Cumhuriyeti Devletiyle silahlı mücadeleye son vermeye ve güçlerini sınır ötesine çekmeye" çağırıldı. PKK Başkanlık Konseyi'nin de bu çağrıya uyacağını bildiren açıklamasıyla gelişen süreç, Apo'yu bir "barış" havasına soktu. Apo, bütün bunları yaparken kendi "barış süreci"ne hizmet ettiği kanısında.

Danimarka'nın en büyük gazetelelerinden Jyllands-Posten Tel-Aviv muhabiri Lasse Ellegaard, Son terörist? başlıklı yazısında, Öcalan ile MİT ilişkisini Cehar Mumcu'nun söylediklerine dayandırarak ortaya koyuyor, ve Apo'nun "cellat"larıyla kapalı kapılar arkasında anlaştığını yazıyordu. (20) "Cellat"larıyla kapalı kapılar arkasında kararlaştırılan şeyler gereği, Apo'dan 20 Eylül 1999'da yapılan yeni bir çağrı ile bir PKK grubunun silahları ile birlikte Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne teslim olmaları istendi.

Silahlı mücadeleye son vermeye ve PKK grubunun silahları ile birlikte Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne teslim olmalarına tepkiler büyüktü. Mesala 24 Eylül 1999'da, Kürdistan Kurtuluş Partisi (PRK/rizgarî), Apo'nun çağrısını bir bildiri ile değerlendirenken şunları diyordu: "...PKK'nin silahlı mücadeleyi bırakma kararı da kendi bileceği bir şeydir. Ne var ki bir bütün olarak Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi tasfiye programıyla karşı karşıyadır." (21) Rizgarî, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin içinde olan ve belirli bir mirasa sahip

olduğunu iddia eden bir bir örgüt. Ne var ki, PKK'nin silahlı mücadeleyi bırakmasıyla Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi tasfiye programıyla karşı karşıya görüyor – sadece PKK'yi değil. PRK-Rizgarî, daha kendi varlık nedenin ortadan kalkışının şaşkınlığı içindeyken, Abdullah Öcalan ve örgütü PKK'nin bu 180 derecelik değişim açısı hâlâ Kürt kamuoyunda şaşkınlık yaratmaya devam ediyorken, Öcalan "barış"ında ne kadar samimi olduğunu ispatlamak için çağrı üstüne çağrı yapmaya devam etti. İkinci çağrısının hemen ardından Avrupa'dan bir grup Kürdün Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne teslim olmasını istedi. PKK, Apo'nun bu isteğini de yerine getirdi.

Büyük bir ihtimalle gerçekleştirilen PKK'nin 7.Kongre'sine Apo'nun 4 Aralık 1999'da yazdığı mektup ta "cellat"ları tarafından tavsiye edilmişti. Siyasi gözlemcilerin eğilimleri en azından bu yönde. Abdullah Öcalan'ın, bazı siyasi gözlemcilere göre, canını garantiye almak için "bir adım" daha atması gerekiyordu. Halbuki Öcalan "adım"ını atmadan da hayatı başta Almanya olmak üzere Avrupa Birliği tarafından bağışlanmış ve T. C. Devleti'ne kabul ettirilmişti. Temmuz 1999'da Amerika Birleşik Devletleri'nin Türkiye konsolosu Mark Parris'in düzenlediği bir resepsiyonda Almanya'nın Ankara konsolosu Hans Joachim Vergau ve Türkiye'nin Başbakanı Bülent Ecevit te vardı. Alman,

Abdullah Öcalan, PKK'nin 7. Kongre'sine şunları yazdı: "Bu arada dış güçlerin oyununa düşmemek kadar, bel bağlamamayı, güvenceyi, devletin tarihine ve büyüklüğüne yaraşır yaklaşımlarında görmek istediğinizi, özenle vurgulayabilirsiniz. Bu temel tutumlar barış planınızda ifade edilip, buna uygun pratik adımlar geliştirildikçe, tahmin ettiğim kadarıyla devlet bazı adımları daha cesaretle atabilecektir. Çünkü artık eli ayağı bağlı değildir. Yani cepheniz bir tehdit kaynağı olmaktan çıkmış, anayasal demokratik düzenle bütünleşmeye hazır, devletin olgunluğuna ve hatta affediciliğine yaraşır bir tutumun sonuca gitmede büyük rol oynayacağı belirtilir." (23)

zamanın Öcalan'ın hayatının bağışlanmasına işleyeceğini vurguluyordu. (22) Elbetteki Alman konsolos olası Öcalan ölümünün Almanya' daki yaklaşık 2 1/2 milyon Türkiyeli arasında nasıl karşılanacağını düşünmek bile istemiyordu. Resepsiyon'dan birkaç hafta sonra da Almanya Dışişleri bakanı Oskar Fisher'in Türkiye'ye gelmesi de rastlantı değildi.

Ne var ki Öcalan yine de "adımını" attı. Abdullah Öcalan, PKK'nin 7. Kongre'sine şunları yazdı: "Bu arada dış güçlerin oyununa düşmemek kadar, bel bağlamamayı, güvenceyi, devletin tarihine ve büyüklüğüne yaraşır yaklaşımlarında görmek istediğinizi, özenle vurgulayabi-

lirsiniz. Bu temel tutumlar barış planımızda ifade edilip, buna uygun pratik adımlar geliştirildikçe, tahmin ettiğim kadariyla devlet bazı adımları daha cesaretle atabilecektir. Çünkü artık eli ayağı bağlı değildir. Yani cepheniz bir tehdit kaynağı olmaktan çıkmış, anayasal demokratik düzenle bütünleşmeye hazır, devletin olgunluğuna ve hatta affediciliğine yaraşır bir tutumun sonuca gitmede büyük rol oynayacağı belirtilir.” (23)

PKKli'lerin, başkanlarına itaat edecekleri kesindi. Serxwebûn'un Ocak 2000 sayısında Abdullah Öcalan'ın mektubuna PKK Genel Başkanı Abdullah Öcalan'ın 7. Kongre'ye sunduğu Politik Rapor başlığı altında yer verilmişti. Yani bu yukarıdaki yazının alındığı mektup, PKKli'ler tarafından "politik rapor" olarak görülmüyordu.

PKK, 7. Kongre'sinde otoritesinin istemlerine uyarlı kararlar çıkardı. PKKli'ler, 7. Kongre'lerinde "önderliklerinin düşünsel ve yaşamsal olarak geçmişi, bugünü ve geleceği bir arada yaşayan 'geçmişini anlayan, bugünü gören ve yarınını yapan' bir sınıfın, bir halkın ya da bir ulusun çıkarlarını ve özlemlerini kendi kişiliğinde ve eyleminde somuılaştıran bir gerçeklik olduğunu" (24) tekrar ilan ettiler. PKK'nin bu tavrı anlaşılıyor. Ya bir çok Kürt örgütün ki?

Öcalan'ın mektubu ve PKKli'lerin mektuba bakış açılarından sonra da Kürt örgütlerinin çoğu

PKK'nin iç yüzünü görmemekte ısrarlı. Hevgirtin Welatparêz (HW), Kürdistan Komünist Partisi (KKP), Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Partisi (PADEK), Kürdistan Kurtuluş Partisi (PRK-Rizgarî), Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK), Partiya Şoreş-Kawa (PS-Kawa) ve Kürdistan Demokratik ve Sosyalist Örgütü (RSDK) oluşan Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu Şubat 2000'de kamuoyuna yönelik yazdığı bir bildiri, "platformu canlandırma toplantılarında çağrıldığı halde hazır bulunmayan PKK'nin Platform'un dışında kaldığını" yazıyordu. Platformun PKK'ye çağrısı, PKK'nin hâlâ düzenin değil de bir Kürt örgütü olduğunun ve sözde politikası ve stratejileriyle içinde bulunduğu durumun da meşrulaştırılmasıdır.

Bir yandan PKK'nin sözkonusu platforma çağrılması diğer yandan da PKK'nin gerçek yüzünün sergilenmeye kalkışılması bir çelişkidir. PSK, son dönemlerde yayınladığı bir bildirisinde şunları yazmakta: "PKK'nin kendisi silahları susturmuş, politikalarını temelden değiştirmiş, Türk devletinin hizmetinde olduğunu, artık onu güçlendirici politikalar izleyeceğini vurgulamaktadır. Rejimin kendisi de bu durumdan son derece memnundur."(25) Madem ki PSK bu izlenime sahip, neden kendisinin de üyesi olduğu bir platforma PKK çağırılıyor?

Zaten PKK'nin çıkışından bugüne kadar hiç bir Kürt örgütü kamuoyu önünde PKK'yi boyutlu

tartışmadı. Her ne kadar yaklaşık olarak 1994'ten sonra şimdi sözkonusu Platform'un üyesi olmayan Kürdistan Demokrat Partisi-Kuzey (PDK-Bakur) PKK'ye yönelik farklı bir politika sergilediyse de, geniş Kürt kitlelerine ulaşamama sorunundan dolayı, söylemleri çok şeyi değiştirmemiştir. Kürt örgütlerinin son dönemlerdeki tavırlarına sebebiyet veren şey, Öcalan duruşmaları ve sorasındaki süreçtir. Fakat Öcalan duruşmalarda yeni bir şey söylemedi ki. Daha önce milyonlarca kez söylediklerini tekrarladı. Kapalı kapılar ardında "cellat"larına söylediklerini de duruşmalarında ima etmekle yetindi. Kürt örgütlerini bu kadar hayal kırıklığına uğratan neydi? Öcalan, daha 1992'de BBC Türkçe ana haber bültenine verdiği bir demeçte, Türk'lerden ayrılma gibi bir isteminin olmadığını, hiç bir şey istemediğini, yalnızca hayatının garantiye alınmasının ve Türkiye'ye geri dönmesine izin verilmesinin yeterli olabileceğini söylüyordu.

Artık Apo bile PKK "cephesinin bir tehdit kaynağı olmaktan çıkmış, anayasal demokratik düzenle bütünleşmeye hazır olduğunu" (26) söylüyorken, Kuzey Kürdistan Ulusal Platformu, günümüzdeki süreci değerlendirirken, "Demokratik Cumhuriyet" formülasyonunun yoğun olarak tartışıldığı ortamda, Kürt sorununun bir dil sorununa indirgenip "üniter devlet" çerçevesinde "çözüm" arandığı kanısında. Ne var ki Apo'nun "üniter devlet" çerçevesinde "

hazırla!" Bir barış sürecinin olmadığı "Misaki Milli" sınırları içinde PKK ve T. C. Devleti'nin barış oluşturma gibi bir sorunları olsaydı, barış ortamını hazırlama çabasına girerlerdi. Ama ne yazık ki...

T. C. Devleti'nin durumu- barış

Normalinde ulusal sorunun olmadığı bir toplumda, insanlar açlık, susuzluk, hastalık, güvensizlikten ve korkudan kurtarılırsa barış ortamı sağlanabilir. Devamlılığı olanaklı kılınabilir. İnsani değerler ve haklar gereği, insanoglu başkalarından saygı bekliyor. Aynı zamanda kişisel gelişme ve ilerleme olanağını da arzulamakta. UNESCO (United Nations Educational, Sientifik and Culturel Organization), barış ortamının oluşturulması ve kalıcılığının sağlanması için ya da böylesi bir amaca ulaşmak için basit reformlar ve sınırlı çalışmaların yeterli olmadığı düşüncesinde. Zaten bunun tersi doğru olsaydı, Türkiye'de Türk'lerin barış içinde yaşamaları olası olurdu.

PKK ve T. C. Devleti arasındaki "savaş"ın sona erdiğinin bir barış anlaşmasıyla saptanması ve ondan sonraki durum diye bir şey sözkonusu olsaydı, ortam dar anlamı itibarıyla barışı ifade edebilirdi. Mesala 11 Mart 1970'de Güney Kürdistan ihtilalinin sonucunda, Irak yönetimine Kürdistan'a özerklik anlaşması kabul ettirildiği gibi. Böylesi bir durumda dar anlamı itibarıyla

barış ortamı sağlanabilirdi. Fakat devamlılığının olanaklı kılınabilmesi için, Kürtlerin tüm insani, hukuki ve ulusal haklarına sahip olması gerekiyordu. UNESCO'ya göre bu bile kalıcı bir barış için yeterli olmayacaktı.

UNESCO kendi ana yasalarına göre amaçladığı, eğitim, bilim ve kültür alanında uluslar arası ortak çalışmalarını geliştirerek barış ve güvenliğe katkıda bulunmaktadır. Bu amacına hizmet etmek için Amerika, Arjantin, Fransa, Norveç, İngiltere ve Macaristan'dan toplam 8 sosyal bilimciden(37) ulusların hem kendi içlerindeki hemde birbirlerine yönelik saldırganlıklarının nedenlerini araştırmasını istemişti. 8 bilim adamı, 12 maddelik bir deklarasyonu araştırmalarının sonunda 13 Temmuz 1948'de yayınladılar. Buna göre bir barış ortamına sahip olmanın önündeki başlıca engeller şunlardır:

- * Bireysel ihtiyaçların karşılanmaması – sosyal adaletsizlik.
- * Can güvenliğinin olmaması.
- *Başta düşünce özgürlüğü ve örgütlenme hakkı olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin olmayışı.
- *İnsanın bireysel, grupsal, ulusal kimliğininin onaylanmaması v.s.

8 bilim adamının bir çözüm önerisi de var. Barış ortamına girişin ve barışın kalıcılığının basit manevra ve reformlarla mümkün olmayacağını belirtiyorlar. Ancak amaca ulaşmanın sosyal örgütlenmelerde ve insan mentalite-

sindeki temel değişikliklerle olabileceğini ileri sürüyorlar.

Halkın kendi siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel sistemlerin belirlemek için iradesinin özgürce ifade edildiği ve yaşamının tüm yönlerine tam katıldığı rejim olarak tanımlanan ve algılanan demokrasinin(38) olmadığı bir Türkiye sözkonusudur. Aynı Türkiye'de ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da diğer görüş, uyrukluğa ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum ya da diğer statüye dayalı ayımcılık var. Türkiye'de herkes hangi siyasal sistemde olursa olsun, sahip olması gereken haklara sahip değildir. İnsan hakları sorunlarını "iç sorun" olarak görülüyor. Hele hele sosyal adaletten söz etmek mümkün değil. Adaletsizce bir gelir dağılımı yapılmakta. Can güvenliği yok. Bir polis karakolu bekçisi bile bir bireyi yargılayıp infazını orada yapabiliyor. Türkiye'de "faili meçhul" cinayetlerin, yargısız infazların sayısı o kadar çok ki, artık saymakla bitmez. Ya düşünce özgürlüğü? Bugün onlarca gazeteci, yazar ve yayıncı düşüncelerinden dolayı cezaevlerinde. Kürtler bir yana, artık "düzen dışı" Türkler özgür bir şekilde örgütlenemiyorlar. Türkiye'de insan hakları ve demokratik standartlar sorununa ilişkin bu kadar ciddi olgular aktüel iken barış'tan söz etme sadece çok komik bir durumdur.

Genel insan hakları ve demokratik standartları ihlalleri bir yana bırakılırsa da, günümüz Türkiye'sinde Kürt'lerin konumu, bir

Kürt sorunu hâlâ çözümlenmesi gereken bir sorun. Çok Kürt örgütü, Kürtlerin içinde yaşadığı içler parçalayıcı ortama sebebiyet veren şeyin; Kürtlerin kendi geleceklerini belirleme hakkında yoksun oluşlarına bağlıdır. Yerinde bir tespit. Dolayısıyla Kürtlerin ulusal sorunu bir çözüme kavuşmadığı müddetçe bir barış sürecinden söz etmek mümkün değildir.

barışın olmadığını kanıtıyor. Kürtler açısından açlık, susuzluk, hastalık, güvensizlik ve korkunun dışında bir de ulusal sorun sözkonusu. Kürt sorunu hâlâ çözümlenmesi gereken bir sorun. Çok Kürt örgütü, Kürtlerin içinde yaşadığı içler parçalayıcı ortama sebebiyet veren şeyin; Kürtlerin kendi geleceklerini belirleme hakkında yoksun oluşlarına bağlıdır. Yerinde bir tespit. Dolayısıyla Kürtlerin ulusal sorunu bir çözüme kavuşmadığı müddetçe bir barış sürecinden söz etmek mümkün değildir.

TC Devleti Kürtlerle barışmak için tek bir adım dahi atmamıştır. Tek basit bir reform gerçekleştirilmemiştir. Uluslararası Af Örgütü (AI) ve Human Watch gibi kurumların istatistikleri incelendiğinde görülecek ki, 2600 üzerinde Kürt köyü yakılıp, boşaltılmıştır. 3,6 milyon'dan daha fazla Kürt insanı yerinden göç ettirilmiştir. 1990'li yıllarda yaklaşık olarak 3-7 insan "faili meçhul" cinayetlere kurban gitmiştir. Aslında bu sayının 3 ya da 7 olduğu önemli değildir.

Önemli olan Türkiye'de "faili meçhul" cinayetlerin ve yargısız infazların aktüel ve bir gerçek olmasıdır. Peki o zaman PKK'nin "barış süreci" neyi ifade ediyor? Göç ettirilen Kürt'ler yerine geri mi döndü? Zararları mı karşılandı? Onların ulusal kimliği mi tanındı? Hayatı onlara zehir eden askerlerin maskesi mi düştü? Hayır! Bir kere militarizmin hakim olduğu bir toplumda barıştan söz etmek gülünçtür. Durum bu iken, PKK hangi akla hizmet ederek barıştan söz ediyor?

Asker bir yana, militarizm günümüz Türkiye'sinde bir yaşam tarzı olmuş. Böylesi bir toplumda barış olamaz. Toplumdaki çeşitli hareket ve vizyon sahibi güçler asker için çalışıyorlar. Çelişkilerin çözümünde asker metodlarını kullanıyorlar hem material hem de ideolojik. Militarizm'in Dünya'ya, topluma bakış açılarından bir tanesi, silah depolarının ve askeri ödeneklerin fazlalığı daha fazla "güvenlik" anlamına geldiğidir. Yok etmek için daha fazlasına sahip olma temel hedeflerden sadece bir tanesidir. Militarist daha fazlasına sahipse ve olanakları sınırsızsa, insanların güvenli, emniyetli bir geleceğe sahip olabileceği kanısındadır. Geleceğe yönelik ancak o zaman optimist olabilir. Gerçek şu ki, hiç te militaristin geleceğe yönelik tespitleri yerinde değildir. Tamtersi. Günümüz Türkiye'sinin askeri harcamalarına(39) ve toplumdaki refah düzeyine bakılırsa, militaristin yanlış düşündüğü görülecektir. PKK ve

Öcalan, "barış projesi" ni bu militer yapıya mı dayandırıyorlar?

T. C. Devleti, Öcalan'ın demesi ile demokratik olmuyor. Temel insani hak ve özgürlükleri içeren uluslararası anlaşma ve deklarasyonları kendi iç hukukuna yansıtması ta olmuyor. Öcalan'ın demesiyle militarist ve bir ulusun haklarını gasp etme sıfatından da kurtulmuş olmuyor. Bir hukuk devleti olmayan Türkiye'de kimin eli kimin cebinde olduğu belli değilken, hem sıradan Türk halkına hemde Kürt halkına karşı adeletli ve hukuk normları için hareket ettiği söylenemez. Mevcut konjonktür gösteriyor ki, yakın bir zamanda hareket edeceği de söz konusu olamaz. Bu nedenlerden dolayıdır ki, böylesi bir ülkede barış olamaz. Dolayısıyla Öcalan'ın "barış"ı da entipüftendir.

PKK, Öcalan - Kürt ilişkileri -barış

Silah, tehdit etmek, yaralamak öldürmek için kullanılan bir araçtır. Silaha sahip olan tek yaratık insanoğludur. Hayvanlar da tehdit eder ve öldürür, ama araçlarla değil. Artı onlar, doğaları gereği yaşamak için öldürürler. Bu da doğa yasasının bir diğer parçası. İnsanlar da silahsız tehdit edebilir, öldürebilir: eller dövülebilir ve boğabilir, ayaklar tekme atabilir, dişler ısırabilir. Eğer insanlar kavga etmek istiyorsa, bunu silahsız da yapabilir. İngiltere kolonisi olan Hindistan bağımsızlığına 1947'de ulaştığında bunu görmek

mümkün dü. İngilizlerin Hindistan'ı terketmesiyle müslümanlar ve hindular arasında kanlı bir savaş başladı. Savaş, Hindistan'ın ikiye bölünmesiyle (Pakistan ve Hindistan) bitti. Hindistan'daki iç savaş 1 milyon üzerinde insanın hayatına mal olmuştu. Bunların büyük çoğunluğunun hayatına son veren silah değildi – ama kesici aletlerdi. En tehlikeli "alet" de bu vahşi ortama sebebiyet veren insan beyni, mentalitesiydi.

Elbetteki PKK'nin durumu Hindistan'daki Müslüman ve hindularinkinden farklı. Zaten bu örnek her ikisini karşılaştırmak için verilmedi. Amaç; sadece silahın susmasıyla "kavga"nın ortadan kalkmadığını sergilemekti. PKK'nin silahını şu an bırakması da onu kavgacı ve saldırgan karakterinden kurtarmıyor. Türk askerine karşı silahını bırakmış olabilir. Görünüşte silahlar susmuş olabilir. Ne var ki sadece ve sadece silahın günümüzde susmuş olması bazı gerçekleri değiştiriyor. O da şudur ki, PKK başka taraflara yönelmiştir.

PKK, son dönemlerde – daha önce yaptığı gibi-kendisinden farklı düşünen Kürtlere yönelmiştir. İnsanlara gözdağı verilecek, onları susturmak istiyor. Tek tip insanları yaratmak istiyor. PKK, üyelerinden farklı düşünen insanlara yönelik son dönemlerdeki şiddet eylemlerini siyasal amacın gerçekleştirilmesinde başvurulabilen meşru bir yöntem olarak görüyor. Öteden beri bu tür eylemlere PKK siyasal

nitelik affetmek istiyor. Üye ve yandaşlarını buna uyarlı yetiştiriyor. Vurup, kırmakla insanların susturulacağını zanneden PKK güçleri, kendilerini Kürdistan'ın " hükümdarları" olarak görüyorlar. PKK'ye, gerillaya, Dihok'teki PKK hastanesine yardım adı altında insanlardan zorla haraç toplanmakta. Kürtlerin "kur'an"lari olarak görülen PKK'nin dergi ve gazeteleri insanlara zorla satılmakta. Üyesi olmadığı bir örgüte, aidat adı altına insanlar aylık haraca bağlanmış. Bütün bunları da "silah"ını uirakan "barış havarisi" PKK yapıyor.

Diyarbakır Belediye Başkanı Feridun Çelik, Siirt Belediye Başkanı Selim Özalp ve Bingöl Belediye Başkanı Feyzullah Karaaslan, Diyarbakır DGM Savcılığı'nın isteği üzerine 20 Şubat günü gözaltına alınmalarında da PKK'nin rolü vardır. Sağduyulu her Kürt biliyor ki, PKK'nin bu özelliği de yeni kendini göstermiyor. Suriye rejimi, her Suriye Kürd'ünün PKK'li olmasını istiyordu. Çünkü PKK onun kontrolündeydi. PKK'li olmayan her Kürt hem Suriye rejiminin hem de PKK'nin hedefiydi. Aynı durum şimdi kendini Türkiye' de gösteriyor. Bunun mimarı da "barışsever" Öcalan'dır.

ABD'nin en büyük gazetelerinden The Washington Post'ta Şubat 2000'de yayınlanan bir haberde(40), Güney Kürdistan, Bağdat yönetimiyle bağlantısı giderek gevşeyen bir Kürt Devleti'nin oluşmakta olduğu

yorumu yapıldı. Gazetenin Hewlêr (Erbil) çıkışlı ve Howard Schneider imzalı haberinde, BM'den gelen yardım programları, Türkiye ile yapılan akaryakıt ticareti ve ABD savaş uçaklarının denetimindeki uçuşa yasak bölge uygulamasının sağladığı destekle, Güney Kürtlerinin, her geçen gün Saddam Hüseyin rejiminden uzaklaştığı ileri sürüldü.

İşte bu durum TC Devleti'ni rahatsız etmekte. Fakat TC Genel Kurmayı, Süleymaniye'ye kadar gidip Kürtleri "temizleyemez". Çünkü Uluslararası güçler, bu duruma göz yummazlar. Birde neden kendisi yapsın?... Nasıl olsa en az 2000 PKK'li "gerilla" TC Genelkurmayı'ndan emir bekliyor. Öcalan, 5 Ekim 1999'da avukatları aracılığıyla yaptığı açıklamada, 2000 yılının başlarında yaklaşık 2000 PKK "gerilla"sının TC Devleti'ne teslim olmalarını sağlayacağını söyledi. Enteresan nokta bundan sonrakidir. Öcalan, sözünü ettiği çağrısı yapmadı. Kimi siyasi gözlemciye göre, T C Genelkurmayı Öcalan'dan böyle bir çağrısı yapmamasını, bu güçleri Güney Kürdistan'da konuşlandırmasını istedi-daha doğrusu buyruk verdi. Öcalan ve PKK de bunu yaptılar. Dolayısıyla Güney Kürdistan'daki olası ciddi bir yapısal değişiklik, PKK güçlerinin Güney Kürt'lerine saldırmasına sebebiyet vereceği iddia ediliyor. Eldeki bütün veriler bir noktayı işaret ediyor. O da, Güney Kürtlere ve Irak – Kürdistan Demokrat Partisi (I-KDP)'ye saldırısını 2. Ağustos atılımı(41) olarak gösteren PKK, yine "tarihi

Günlerce tüm Kürtlerin gözü İmralı'daydı. T C Devleti, 15 yıl süren bir " savaş"ın hesabını Öcalan'la görecek. Her ne kadar PKK farklı göstermek istiyorsa, beklenen kadar önemli bir duruşma olmadı. Davanın daha ilk gününden sonucu belli olmuştu. Öcalan, kapalı kapılar arkasında T. C. Genelkurmay'ı ile yaptığı anlaşmalar sonucunda "mücadele"ye veda ettiğini ilan etti.

sorumlulukları" gereği Güney Kürdistanlı'ların başına bela olacağıdır.

PKK Güney'deki konuulanmasını tamamlamaya çalıştığı bu yılın başında sözü edilen planlar içindeyken, TC Milli Güvenlik Kurulu, 1978 yılından bu yana Sıkıyönetim ve Olganüstü Hal Yönetim Usulü ile yönetilmekte Kürt illerinde Olağanüstü Hal durumunun süresi uzatıyordu. 25 Şubat 2000'de toplanan Kurul, halen 5 ilde devam etmekte olan Olağanüstü Hal uygulaması da değerlendirilerek; Diyarbakir, Hakkari, Şırnak, Dersim ve Van illerindeki Olağanüstü Hal uygulamasının 30 Mart 2000 saat 17.00'den geçerli olmak üzere 4 ay daha uzatılması uygun buldu, bu görüşün Bakanlar Kurulu'na bildirilmesine karar verdi. (42) Bu illerde ikamet eden Kürt'ler Öcalan'ın " barış"ının ne derece gerçekle bir ilişkisinin olduğunu günlük olarak kendi bedenlerinde hissediyorlar!!!
PKK bu kadar "derin" planlar

inçindeyken "barış"tan söz etmesi düşündürücüdür. Zor ve şiddet üzerine kurulan ve büyüyen PKK ve yandaşlarının sahip olduğu - yazı boyunca sergilemeye çalışılan-mentalitesi başlı başına onun birileriyle barış ve kardeşlik içinde yaşamasının önünde engeldir. Başka bir deyişle PKK, Kürt'ler ile de barışık değildir. Bundan dolayıdır ki, Öcalan'ın "barış projesi" bir aldatmacadan başka bir şey değildir.

Gündemdeki "barış projesi", PKK ve T. C. Devleti'nin projesidir

Günlerce tüm Kürtlerin gözü İmralı'daydı. T. C. Devleti, 15 yıl süren bir " savaş"ın hesabını Öcalan'la görecek. Her ne kadar PKK farklı göstermek istiyorsa, beklenen kadar önemli bir duruşma olmadı. Davanın daha ilk gününden sonucu belli olmuştu. Öcalan, kapalı kapılar arkasında T. C. Genelkurmay'ı ile yaptığı anlaşmalar sonucunda "mücadele"ye veda ettiğini ilan etti. Örgütünü de ikna etti. Öcalan, duruşmalar sonrasında da bir " barış projesi" ile Kürtlerin gündemini tekrar işgal etti. Hâlâ ediyor. Ne var ki, entipüften olan Öcalan'ın "barış"ı, barış ile bir alakası yoktur.

Hem TC Devleti hem de PKK'nin reel durumu ve sahip oldukları mentalite bir barış sürecinin başlatılıp, daha sonra da kalıcılığının sağlanması önünde engeldir. Özellikle mentalitede temel değişiklikler bir barış sürecinin nasıl başlatılacağına yönelik hayati önem taşımak-

tadır – ki bu da her iki tarafta da yoktur. Dolayısıyla böylesi bir süresin nasıl olabileceğinin tartışmasına girme de anlamsızdır. Öcalan "projesi"yle bir süre daha kamuoyunu oyalayabilir. Ne var ki bu "proje"nin karakterini değiştirmiyor. Gündemdeki Öcalan'ın "barış projesi" sadece ve sadece PKK ve T.C. Devleti'nin "projesi"dir. Sağduyulu her Kürt bireyi bu "projenin" yandaşı olmadığını da bilmem dile getirmeye gerek var mı? Kimisine göre "ezici" bir çoğunluk bu "proje"yi destekliyor – kimisine göre de tam tersi bir gerçek. Kimin destekleyip desteklemediği ayrı bir konu, ancak PKK ve Kürt sorunu hala çözülmeyi bekleyen önemli bir sorun olarak Kürt örgütlerinin gündeminde yer alıyor. j

FERHAT KAYA

Literatur

- (1) Weşanên Serxwebûn 71, PKK'nin Program ve Tüzüğü, 24 Ocak 1995.
- (2) Budtz, Lasse; For en sikkerheds skyld – udenrigs og sikkerhedspolitik før årtusindskiftet, Fremad/AIE,NordiskBogproduktion, 1998.
- (3) Yazının orijinalına dokunmadan olduğu gibi buraya geçirilmiştir.
- (4) Öcalan, Abdullah: Devrimin Dili ve Eylemi, Weşanên Serxwebûn: 82, Birinci baskı: Ağustos 1996.
- (5) Karadoğan, Yaşar; Öcalan'ın misyonu..., Serbestü, Sayı: 6, Ekim-Kasım-Aralık 1999, Doz Yayınları, İstanbul.
- (6) Karer, Baki. PKK'nin iç yüzünü kavrayalım, 1. Aralık 1985.
- (7) PKK'nin Ortadoğu narko trafiğinin içinde olduğu, CIA direktörü John M Deutch tarafından dile getirildi. Sözkonusu açıklama, 22

Subat 1996 tarihli, Worldwide Threat Assessment Brief to the Senate Select Committee on Intelligence isimli dokümente mevcuttur.

(8) PKK-Merkez Komitesi, Kongre Sonuç Bildirisi: VI. kongre gerçeğimiz önderliğimize, partimize ve halkımıza yönelen uluslararası komploya karşı bir zafer yanıtıdır! 3 Mart 1999.

(9) Kronoloji, Serbestî, Sayı: 6, Ekim-Kasım-Aralık 1999, Doz Yayınları, İstanbul.

(10) Weşanên Serxwebûn 60; PKK'ye dayatılan tasfiyecilik ve tasfiyeciliğin tasfiyesi, Ağustos 1993.

(11) Öcalan, Abdullah; Diriliş tamamlandı sıra kurtuluşa, Seçme Röportajlar (Cilt II) Weşanên Serxwebûn: 76, Birinci baskı: Aralık 1995.

(12) Gulbaran, Yekîfî; Öcalan devlete kutlu olsun! Dengê Bakur, Sayı 7, Subat 2000.

(13) Milgram, Stanley; Obedience to authority: An experimental view, New York, 1974.

(14) Cumhuriyet Gazetesi; Öcalan özürle başladı, 1 Haziran 1999.

(15) PKK'den ayrıldığını iddia eden bu grup hakkında ciddi kuşku var. Fakat eldeki material yetersizliği bazı hipotez ya da iddialarda bulunmanın önünde engel. Ne var ki bu grubun üyeleri ile ilgili bir şey kesin. O da, günümüzde mevcut olan PKK ve onun mentalitesinin demagog ve mimarlarından olduklarıdır. Burada daha fazla da bu grup üzerinde durmayacağım. Çünkü bu grubun başına bir yazıya, araştırmaya konu olabilecek kadar ilginç. Şu an belirtilmesi zorunlu olanın, Kürt sorununa ilgi duyan her kesin bu savaş çizgisinin ayrılış nedenleri, amaçları ve perspektifleri üzerinde iyi düşünmeleri gerektiğinin çok önemli olduğunu belirtmekle yetiniyorum.

(16) Öcalan, Abdullah; Davaya karşı savunmalarımın sunulması, Ankara

2 nolu DGM başkanlığı'na, dosya no: 1999 /21, İmralı 1999.

(17) Abdullah Öcalan'ın savunmaları.

(18) Ellegaard, Lasse; Den sidste terrorist? Jyllands-Posten, 27. 06. 1999.

(19) Can Dündar, 1 Aralık 1999'de Sabah'ta yayınlanan "TC'nin adamı" isimli makalesinde şunları yazmakta: "Devlet, İmralı'da Apo'yla masaya oturdu. 6 ay boyunca yaşadıklarımız, o masada alınan kararların bir plan dahilinde hayata geçirilmesinden ibaretti. Öcalan, bu senaryoda sadece kendisine verilen rolü oynadı."

(20) Ellegaard, Lasse; Den sidste terrorist? Jyllands-Posten, 27. 06. 1999.

(21) PRK-rizgarî'nin bildirisi; Topyekün teslim olmaya doğru bir adım daha; "Silahlarıyla birlikte TC'ye teslim olma çağrısı: Tasfiye ve teslimiyete karşı direnelim! 24 Eylül 1999.

(22) Ellegaard, Lasse; Öcalan og den militære faktor, Jyllands-Posten, 7. 7. 1999.

(23) Serxwebûn, Ocak 2000, Yıl: 19, Sayı: 217.

(24) PKK 7. Olaganüstü Kongresi'nde Ulusal Önderlik üzerine alınan kararlar, Serxwebûn, Subat 2000, Sayı 218.

(25) Kürdistan Sosyalist Partisi (PSK); Belediye başkanları biran önce serbest bırakılsın! 22 Subat 2000.

(26) Öcalan, Abdullah; PKK 7. Olaganüstü Kongresi'ne, Serxwebûn, Ocak 2000, Yıl: 19, Sayı: 217.

(27) Özgür Politika; Tarihi 7 madde, 9 Mart 2000.

(28) Pire, D; På vej mod freden, 1967, København.

(29) Papazu, Monica; Det sidste slag på Solsortesletten: den nye verdensorden - den nye totalitarisme,

Tidehverv, 1999.

(30) Bjoerl, Erling; Hvorfor krig? Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag A/S, København, 1966

(31) Age.

(32) Parekh, Bhikhu; 1935 Gandhi's political philosophy: a critical examination, Macmillan Academic and Professional, 1991.

(33) Sharp, Gene; Gandhi as a political strategist, with essays on ethics and politics, Boston, 1979.

(34) Jensen, Jørgen Pauli & Keldorff, Søren; Fredsundervisning

– psykologisk og pædagogisk tilfredsarbejdet, 1984, København.

(35) Jensen, Jørgen Pauli; Hvornår får vi fred, DLH avisen, 1983 nr. 6.

(36) Regeringens Røde Kors-Udvalg; Tekstsamling om humanitær folkeret under væbnede konflikter, København, 1985. & Birleşmiş Milletlerin 26 Ekim 1945'de yürürlüğe giren paktı, § 39, § 40-41.

(37) Sözkonusu sosyal bilimciler sunlardı: Prof. Gordon W. Allport, Prof. Gilberto Freyre, Prof. Georges Gurvitch, Dir. Max Horkheimer, Prof. Arne Naes, Red. John Rickman, Red. Harry Stack Sullivan, Prof. Aleksander Szalai.

(38) Christensen, Anders Stig; Personlig autonomi og demokrati, København, 1999.

(39) Bkn. Baskının silahlandırması, Serbestî, Sayı: 6, Ekim-Kasım-Aralık 1999, Doz Yayınları, İstanbul.

(40) Schneider, Howard; Irak'a uygulanan baskı Kürtleri güçlendiriyor, The Washington Post, 1 Subat 2000.

(41) PKK, 1. Ağustos atılımını sözümona 1984'de T. C. Devleti'ne karşı savaşı başlatırken yapmıştı.

(42) TRT-INT, 26 Subat 2000.

TIRSKERIYA NETEWPEREST HÎN JÎ BERDEWAM E

Em liber dergêhê pêşewaziya sedsala bîst û yekan rawestiyane û hem buhurandin û wendakirina sedsala bîstan dikin , di evê sedsaliya liber dergêhê buhurandinê de pêşketina cîhanêyê ji her alîde Demokratî .. Azadî .. Serbestiya nêrîn û ramanan û doza spartina diktator û faşistên xwînrej di dadgeha cîhanê ku tete kirin û herweha pêşketina zanîn û zanistiyê nema tete pîvan.

Ligor sîstema cîhanê ya nû gelek rêjîm û welatan biryar û sîstema karê xwey hundir û derve guherandine û xwe li pêşxistine da ku sayistî sîstema îrobin, ji lewra di evan salên dawiyêde gelek miletan serhildan û bûn xwedî welatê serbixwe û nexşeya cîhanê wesa hate guherandin, mixabin hê jî gelek rêjîm û welat di ewî qalkê xwey hişk û zuhade mane wekû ne di evê cîhanê de dijîn û bayê demokratiye li bêvlawan nedaye û mûyek ji laşê wan ne hejandiye, ji wan welatan jî dagîrkerên Kurdistanê TIRKYE .. SÛRYE ..IRAK û ÎRAN, ev dide diyarkirin ku hê jî şew û wijdanê mirovatiyê ligel ewan tineye û pir ji ewan şeweyan dûrin û wesa ev rêjîmana roj lipê rojê dibine diktator û faşist, derdê wan ku jiyana xwe liser sînga gel berde-wambikin û çarenûsa millet dibin lingên xwey bi gemarde bigevizînin û ew bi xwe jî dizanin û behwerin ku bi sîstema demokratî û serbestiyê cihêdwan di nav rêza millet de nî ne .

SÛRYE

Gelê kurd di Sûryade berxwedan kirin li dijî dagîriya Ferensî ji bo rizgarê û serxwebûna welêt di Cizîrê de, herweha li hemberî vê berxwedanê Ferensa bajarê AMÛD şewitandin û bîra dîroka xwe ya reş bi bûyera BIYANDÛR mohrkirin, li gel evan, şoreşa BERHÎM HENANO û damezrandina ordiya sûrî bi rêberiya YÛSIF EZMA li dijî Ferensa, herweha gelê kurd roleke mezin lîstine di Sûrya de

bi taybetî û hem di herêmê de bi gelemperî li dijî dagîrkerên FERENSÎ û INGILÎZ û berya wan li dijî OSMANIYAN, ligel wesa hê gelê kurd di Sûrya de bêparin ji her mafî Netewî ..Koneyî .. Civakî .. Demokratî û Mirovayeti û Serbestiya nêrîn û ramanan. Balam ne tenha wesa, pir kizavkirine û dikin kurdan bipisêvin di hundirê netewperestiyaxwede û wan ji netewawan cudabikin bi evan biryar û karên şovenistiyê wek-qedexkirina peyva (kurd) qedexekirina zimanê kurdî, qedexekirina navên kurdî , pêçana zinara erebî li herêmên kurdî, standina qadên çandiniyê ji cotkarên kurd, mandeledan a ziman û hebûna gelê kurd, standina nifûsa Sûrî ji 150 000 kurd , guherandina demografiya herêmên kurdî dibin zimanê erebî de, berdana xwendevanên kurd ji amojgeh û zanistanan, berdana karkerên kurd ji karxanan, şewitandina sînema Amûdê û zindana Hesiça û hê jî werisê sitem û tirskeriya wan li ser çirkêye rêjîma Sûrya yek ji wan rêjîmên ku hê bêhtir cihê xwe di ewî qalkê de xweş dike û hîç li doz û daxwazên gel guhnadêrin û pîteyê nadin wan, diyare ku newêre jê derkeve û xwe biguherîne û bigehîne rêza welatên cîhanê yê pêşketî, bi vî awayî hem rêjîma xwe paşverû dihêle û hem dibe diktator û tirsker liser sînga gel û hem azadî û demokratiyê dikûje di welêt de û hem jî gel ji xwe şil û zivêr dike, ger çendî rêjîma xwe nişan bike di ewî welatî de her divê kêşa kurdî çareser bibe û sedema xwe ne li pêşxistinê jî her û her kêşa kurdî ye, vêca ji bo kêşa kurdî çareser nekin û hebûna netew û gelê kurd ne dirikînin xwe û welat û gelê xwe li paş dihêlin, wesa ev dide diyarkirin ku ev rêjîm çendî nankore û tirsker e .

TIRKYE

Tirkye welatekî bermayê OSMANÎ yên paşverû, stemkar û xwediyên dîrokeke bi xwîna gelan stirayî ye, dixwaze herêmê bigre ber lepên xwe lewra her

Osmanlılara verip, bir kaç statiyü de Kürtlere verdi" gibi yalan ve yakıştırmalarla bu belgeyi, "ihanet belgesi saymak", ne Kürtlere ne Türklere bir yarar sağlar ve ne de tarihi gerçeklerin anlaşılmasına olumlu bir katkı yapar.

İdris-i Bitlisi'nin Sultan Selim'e yazdığı bir arznamesi, Şevket Beysanoğlu'nun büyük bir emek verdiği "Diyarbakır Tarihi"nin 2.Cildi'nde neşredildi. Bu Mektup'tan bir kaç satırı buraya aktarmak istiyorum:

"-Savaş haberlerini Azerbaycan ve Irak'ın en ücra köşelerine kadar ulaştırdım... Bir çok müşavereden sonra ihtilaf konularını kaldırmaya muvaffak oldum ve ORDU ümerası arasında tam bir fikir birliği sağladım..."

"Düşman ordusunu yok etmek için şu planı hazırladım:

Ordunun kalbine özel saray muhafızlarını ve genç, cesur Yeniçerileri orduya kuvvet kazandırmak için yerleştirdik... Ordunun sağ kanadına Karaman Emirleri ve Anadolu Askerleri... ve soluna da Kürdistan Emir ve Müllükleri yerleştüler... Bendeniz de tereddüd huyuna sahip olan Kürtleri devamlı şekilde ittifak içinde idare etmek maksadı ile aralarında bulundum...

Bendenizin sağında Kürt Emirlerinden Sultan Halibi Eyyubi ve Sasunlu Mehmed Bey, Eğil'li Kasım Bey, Zirki'li Meltmed Bey, Cizre'li Şah Ali Bey,

Emir Sarım'ın oğlu Kasım Bey ve Süleyman Nasır Bey... Ve solumda Bitlis Hakimi Şeref Bey, Hizan Hakimi Davud Bey, Süleyman Şah Beled Bey, Ataki Ahmed Bey, Hançunki Sultan Ahmed ve kardeşi Isfahan Bey, .. her biri akraba ve askerleri ile suvari ve piyade olarak savaşıyorlardı...

Savaş sırasında sol cenah Kızılbaşların kuvvetli hücumu karşısında zayıf düştü, fakat ordunun kalbini yenememekten dolayı meyus olan Kızılbaşlar ikiye bölünerek zikzak hareketlerle Karahan ve Diyarbekir emirleri ile birlikte sağ cenaha hücum ettiler ve Karamanlılar ve Hüsrev Paşa'yı büyük bir yenilgiye uğrattılar... Fakat Allah'ın inayeti ile bu sırada Kızılbaş Kumandanı Kara Han katledildi. Ayrıca, Birecik hakimi Akkoyunlu Veli Han Bey'in evlatları Herrat Hakimi Saru ve kafirlerin ileri gelenlerinden bir kaç cehenneme vasıl oldular. Orduları da toplu halde Berriye (abC:Mardin Ovast) doğru kaçtılar...Hemedan Hakimi Vikan kumandasındaki Kızılbaş ordusu, Kürdistan ordularına hücum ederek, tüfekçilerin önünden saparak Çaldıran Meydan Savaşındaki stratejiye uygun bir savaşa giriştiler... Çok kritik bir anda bendeniz fırsattan istifade ederek, Şeref Beyi, Davud Beyi ve Ataki Ahmed Beyi düşman üzerine yürümeye teşvik ettim ve öyle bir kritik durum hasıl olmuştu ki, eğer onların hücumu bir an gecikseydi, ordumuz tamamen yenilecekti... Fakat, bu üç cengaver öylesine kahramanca savaştılar ki,

...Hemedan Hakimi Vikan kumandasındaki Kızılbaş ordusu; Kürdistan ordularına hücum ederek, tüfekçilerin önünden saparak Çaldıran Meydan Savaşındaki stratejiye uygun bir savaşa giriştiler... Çok kritik bir anda bendeniz fırsattan istifade ederek, Şeref Beyi, Davud Beyi ve Ataki Ahmed Beyi düşman üzerine yürümeye teşvik ettim ve öyle bir kritik durum hasıl olmuştu ki, eğer onların hücumu bir an gecikseydi, ordumuz tamamen yenilecekti... Fakat, bu üç cengaver öylesine kahramanca savaştılar ki, Kızılbaşları yenilgiye mahkum ettiler...

Kızılbaşları yenilgiye mahkum ettiler. Otağ Hakimi Ali Xan ve Sarımı Kasım Beyi öldürerek onların mühürlerini ordu kumandanının önüne getirdiler.

Fakat... Sol kanattaki Kenzal Sultan, Cuga ve Deha Hakimi Durmuş Bey ve Velhasıl ordumuzun sol kanadında çarpışan Kürtler, bu savaşta öylesine erkekçe dövüştüler ki, Emirleri bilhassa Ahmed Bey Ataki onların fedakarlıklarını teyid ettiler. Bu savaştan sonra Kürdistan, Bitlis ve başka şehirleri yağma etmek maksadıyla Cayan ve Develi Kızılbaş Ordusunun Tebriz'den hareket ettikleri ve Kürdistan'ı yağma ettikten sonra hücumu geçerek Kara Han'ın imdadına gelecekleri haberi ulaştı.

Fakat mücahit ordu, zaferi kazandıktan sonra Emir Şeref, Emir Davud ve Sason Hakimi Emir Muhammed, Zirki'li Mir

Mihemed, Eyyubi Sultan Halil Kürdistan Ordusu vasıtasıyla Diyarbekir derbendini kuşatmak için hareket ettiler ... "

Mevlana İdris'in Yavuz Sultan Selim Hana gönderdiği arzname-sinin yukarıdaki alıntılarının yanı sıra, ayrıca ve aynı kitapta Kürdistan Beylerbeyi ve Başkomutanlık görevini üstlenen Bıyıklı Mehmed Paşa'nın Arznamesin den de bir cümle almakta yarar görüyorum.:

Bıyıklı Mehmet Paşa; "-(...) Umumen Kürdistan Beyleriyle yek-dil, yek-cihet ve yek-reng tedbir kılıp.." diyerek, Kürdistan beylerinin samimiyetini vurguluyor ve böylece zafere ulaşılmış olduğunu beyan ediyor.

Bitlis Hükümdarı V. Şeref Han da yazdığı Şerefname'nin 481/482 sayfalarında bu savaştan söz ediyor. Mayıs 1516'da meydana gelen Koçhisar Savaşı (Şimdiki Kızıltepe) , Kızılbaşların cephe kumandanı Kara Han'la yapılan ve ÇALDIRAN SAVAŞI KADAR ÖNEMLİ OLAN BİR MEYDAN MUHAREBESİ'dir. Bu savaştan sonra Osmanlı ordularının görevi bitmiş; görev, Kürt Beylerinin ve onların kendi ordularının sorumluluk ve inisiyatif alanına girmiştir. Bunun için, bütün Kürdistan Emirleri ittifak içinde kalelerini, şehirlerini ve yurtlarını Kızılbaşların işgalinden kurtarmak üzere hemen harekete geçmişler. Şimdi Şerefname'den bir kaç satır aktaralım:

"İki taraf, Nusaybin dolayların-

Şeref Han'a göre, Osmanlılarla ittifak kuran bütün Kürdistan Beyleri kendi yurtlarını savaştan önce ve savaştan hemen sonra kurtarmış ve statülerine kavuşmuşlardır. Tüm bu tarihi olaylar ve bunların değerlendirilmesi ışığında, Mevlana İdris-i anlamaya çalıştığımızda, onun büyük bir Kürt alimi ve diplomatı olduğunu kavramakta güçlük çekmiyoruz. Bu gerçekler ışığında, Mevlana İdris'in kendi kabiliyeti ve diplomasi anlayışının tarihi başarısındaki rolünün yanı sıra, şartların ve tarihsel durumlarında önemini göz ardı etmemek gerekir.

da, Koçhisar denilen yerde karşı karşıya gelince, iki ordu; dolup taşan denizler ve gürültülü şimşekler çakan bulutlar gibi birbirine girdi. Bu kanlı çarpışmada savaş ve vuruşma ateşini ilk alevlendiren topluluk ROŞKAN aşireti oldu. Roşkan aşiretinden o uğursuz günde Tac Ahmed, Kasim Entaxi, Mirşah Hüseyin Kesani, Mir Seyfeddin ve Omer Candar gibi o çağın kahramanları ve o devrin yigitleri şehit oldular. Ayrıca Roşkanlıların ileri gelenlerinin ve liderlerinin çoğu, özellikle Mir Nasreddin, Kara Yadigar, Seyid Salmanan Kavalisi gibi bir çok insan üstün cesaret ve nadir görülen bir yiğitlik göstererek savaş alanında ağır bir şekilde yaralandılar..."

"Çarpışma Kara Han'ın öldürül-

mesi, Kızılbaş topluluğunun dar-madağın olması ve büyük bir kısmının esir düşmesiyle sonuçlandı.."

"-Bu güçlü çarpışmadan sonra, Kürdistan Beylerin'den her biri, irsi vilayetlerini düşmanın elinden almaya gidince... Emir Şeref de Bitlis Vilayetine gitti ve orayı kuşatmaya başladı. Bu görevde Sosun (Hezzo)'lu Muhammed Beg, Hizanlı Mir Davud, Şirvan'lı Mir Şah Muhammed ile Müküs ve İspayert Beyleri de yanında bulunuyordu. "

"-Kuşatma uzayıp ve kuşatma altındakiler sıkışınca, aman dilediler ve Şirvan ile Sasun Beylerinin kefaletleri şartıyla ve onlara bir kötülük yapılmayacağı koşulu ile kaleyi ve şehri teslim ettiler. Kaleyi ve şehri Emir Şerefe teslim ettikten sonra, adı geçen Şirvan ve Hezzo Beyleri, Kızılbaşları Adilcevaş tarafına götürüp sağ ve salim olarak vatanlarına kavuşturmalarını sağlamak için ora beylerine teslim ettiler."

Şeref Han'a göre, Osmanlılarla ittifak kuran bütün Kürdistan Beyleri kendi yurtlarını savaştan önce ve savaştan hemen sonra kurtarmış ve statülerine kavuşmuşlardır.

Tüm bu tarihi olaylar ve bunların değerlendirilmesi ışığında, Mevlana İdris-i anlamaya çalıştığımızda, onun büyük bir Kürt alimi ve diplomatı olduğunu kavramakta güçlük çekmiyoruz. Bu gerçekler ışığında, Mevlana İdris'in kendi kabiliyeti ve diplo-

DÊ KÎNGÊ EDEBIYATA KURDÎ AZAD BIBE? (4)

Hikumetên Çerxa nûh di du hezar saliya xwe de, mirovahiyê ber bi jiyaneke bi aşfî û bextiyariyê ve dide. Dewlet bi dewletan ve, millet bi milletan re, bêsnor, bihev re bijîn. Mizgîniyeke xweş dide hejar û sitembaran, dê tengzarî û zordestî, di Cîhanê de rabibe. Dostanî û destpakî di navbera civak û neteweyên cuda de şîn dibin. Herwisane qanûnên nijadperestiyê jî dê bi dadperweriyê bihên guhartin. Mafên mirovan dê bihên parastin.

Dema mirov, van deng û qala li ser damên Enternîtan dibîne û dixwîne, kêfa mirovî dihê, mirov biheştê bêxwe di xewnê de dibîne. Belê, berê jî, wisan, hatiye gotin; ” Dema ayetên pîroz ji esmên de daketin, hate gotin: ” Gur û mîh dê bihev re biçêrin, şêr û xezal dê bihev re bizewicin!! Heta cinewir kefî dibin. Lê belê! Hedaretan, hedaret xwarin, medeniyeta bihêz ya bêhêz kire bin lingên xwe, mexlop bi erdê re beramber kirin, Zulfiqarê, zor li hekîman kirin, ji bo xenîmetan, talan hatin hajotin.

ŞARISTANIYA GELÊ KURD AVAKIRÎ SERBILINDIYA DÎROKA GELÊ KURD E...

Dikarîn Hedareta Medyayê? Dikarîn avahiyan KeyBad tune bikin? Heger hedaret û medeniyeta gelê Kurd, ji axê û ji avê hatibûn avakirin, ango nicîs û malû milkên rojgarê bin, ne pak e, çima

hindek Hedareta û serên din mifsîd û mecosî bûn, bi persbanan ragirtine û can û ciwanî tê de hiştine, qiral û hakimên îro, lê temaşê dikin! 2500 sal ji hikumetên Farisan li ser Kurdistanê bêhtirîn 800 sal fermanên Tirkîyê di Kurdistanê de heye jî, em Kurd dipirsin ka bi kîjan minacatê em dê ji vê tengzariyê azad bibin??

Aya! rast e, em Kurd ji siyasetê fehm nakin? Ango esîrbûnê, em gêş kirine. Heger ne wisan e, çima em di ber Hedaret û avadaniyên Tirk, Faris û Ereban de, heta bi mirinê midafeetê dikin. Azadiya me, mîna ku mirov jehrê vebixe û pê bijî. Em mecbûr in, bi celadên serê xwe re, bipeyvin û xezmeta avadaniyên wan bikin. Em mêjiyên xwe jî, li gorî fikirên wan, didin xuyakirin.

DIVÊ EM JI XELETÎ Û ÇEWTIYÊN XWE SÛD WERBİGRIN....

Ev çi qeder e, çi bext e? Heta em ji vê merhelê rizgar bibin û rêya minacatê nas bikin û li xwe vegerin, dê pir dereng bibe. Çimkê mirov çiqas kevrê fikra xwe be, mirov dikare gavên dîr bavêje, mirov dîsan nikare çewtiyên berê di carekê de, sererast bike. Ji ber ku dîroka me bi pêşîng (tefsîl) hatiye nivîsandin, çewtiyên me yên ne nivîsandî, ew jî mîna Hedareta ku bi erederê hatiye maşekirin... lê dîsan, madem çewtiyên pîrsa gelê Kurd, teşbihî xîyanetê dibin, divê em îfcahên hêza têkoşeriyê, bi

Rasteqîniya ku di dema Serhildana Şêx Seîdê Pîran de, mîna Kurd mafê meesumekî winda bikin weha çû! tevî çewtiyên berê nahên rastkirin, lê îcab dike mirov bibêje! Dewleta Tirk li gorî sûda xwe , zimanê Şêx Seîdê Pîran badan û Kurd pê nehesandin. Loma jî, îro karbidestên Tirk bi vê lîztikê dileyîzin, miamela Tirkan ji berê ve, bi esîrên xwe re, ne pak in. Kurd dibêjin: " Nanê Osmaniyan li ser çoka wan, mirov nikare li wan bawer be. Çiya dikare here ser çiya, lê xûyê Osmaniyan jê nabe cuda".

nivîsandî sererast bikin, ne ku bi şidetê û bi diwariyê. Çimkê ya ku civaka Kurd tê de dijî, di melametê de ye. Nahê veşartin, mezin û rêberên civaka me ya Kurd, yên di rêya Kurdistanê de xebat kirine, ew jî, Sîwar û Sofîbûne.

Hêna jî mêjyên hêza ku rêya Kurdistanê tewcîh dike, sofîbûn tê de dimilmile. Kolefî ne sedema bi tenê ye ku xwendegên neteweyî di jiyana me ya giştî de nîn in, mamosteyên neteweyî jî, nîn in. Dema mirov dibîne ku hêzên siyasî û zanistî dikarin werin ba hev û digel hevûdu bipeyvin; hema nikarin li ser bernameyê-ke neteweyî yekitiyê çêbikin, helbest sebebên din, yên ku ne diyar in, hene. Rast e, dîroka me bi kurfî hatiye nivîsandin, carna rasthatinî(tesaduf)), hîkarî li ser zemên dike. Nimûne:

Rasteqîniya ku di dema Serhildana Şêx Seîdê Pîran de, mîna Kurd mafê meesumekî winda bikin weha çû! tevî çewtiyên berê nahên rastkirin, lê îcab dike mirov bibêje! Dewleta Tirk li gorî sûda xwe , zimanê Şêx

Seîdê Pîran badan û Kurd pê nehesandin. Loma jî, îro karbidestên Tirk bi vê lîztikê dileyîzin, miamela Tirkan ji berê ve, bi esîrên xwe re, ne pak in. Kurd dibêjin: " Nanê Osmaniyan li ser çoka wan, mirov nikare li wan bawer be. Çiya dikare here ser çiya, lê xûyê Osmaniyan jê nabe cuda".

DI DESTPÊKA SEDSALA XX' AN DE TIRKAN IHANET BI SOZ ÊN KU DAN KURDAN VE KIRIN...

Di sala 1924ê de, çend rewşenbîrên Kurdan, di leşkeriya Tirkîyê de, midafet dikirin. Hema! ji Sofiya hişyartir bûn, dema dizanibûn ku qedera gelê gelê hatiye ber tayînkirinê ye, li Amedê soz dan hevûdu da ku pîrsa kurdî çareser bikin, lê ne kirin, Kurdan xapandin. Di hevpeyvînen Amedê de, van daxwazên jêrîn bername kirin dan dewleta Tirkîyê.

1. Birêveberiya Kurdistanê, divê Kurd bi xwe birêvebibin.
2. Dewlet, qerzan bide xwediyên

cot û dewaran ji bo ku rewşa aborî li Kurdistanê şîn bibe û pêşbikeve.

3. Bend û xala qanûna eskeriyê, berwest bila rawest e.

4. Mehkema temyêzê û ya Şerîetê bizivire Amedê.

Efserên dîn di wê demê de li Tirkîyê guhên xwe girtin, ew bi serhildanek bi çekhilgêr fikirin. Gazî hemû serokên eşîran û malmezînen tayîfan kirin. Ji ber rewşa xelqê ji ber xelayê û birçîbûnê ne baş bû, ji bilî Şêxên Barzanê jî, Xelîfeta Kurdistanê, ji Ubêydula Nehrî qebûl kiribûn. Di wê çaxê de, rêberên Kurd Komeleya Azadî damezrandin, li ser daxwaza Şêxên Barzanê, rêberan bi serokatiya Xalid Begê Cîbrî, Şêx Saîdê Pîran ve bi sirî tayîn kirin. Ew dem derbasî Başûra Kurdistanê bûn, di rê de, îngilîzan girtin. îngilîzan, meelomat dan Tirkîyê, hingê Tirkîye tehqîq li Efseran vekir û dan ber xwe, bi mecbûrî Şêx Seîd mîna neqîşbendiya di dewsa Osmaniyan de, bi îsyane hevkarî (teşrîk) kirin.

SIYASETA DEWLETA TIRK BERAMBERÊ GELÊ KURD ZOR Û ZORDARÎ YE...

Ji ber ku Tirkîye di wan deman de, biserket û Kurd bi xwe nehesandin, îro jî, vê siyaseta li dijî Kurdan bi kar tîne. Piştî ûerê şekdarî yê PKK di bin serokatiya A. Öcalan ya 20 salan de, Öcalan bi xêr li Roma'yeyê, Otonomiyê xwest û îlan kir. Em Kurd hemû şah bûn, hemiyar got; elhemdu-

lilah, belkî Tîrkiye bi aqîl bûye, Kurd û Tîrk piştî 800 sal li hev dihên(tên).

Siyaseta dewleta Tîrk her çû dîn bû, xwe havête dijminên xwe, heta Öcalan, ji dest Kurdan revandin, da ku daxwaza wî, ya ji bo Otonomiyê pê îptal bikin, eynî, lîzîka berê, ya Kurdan, bi dereng dîtin, dîsan bikar hanîn...

BARZANI YÊ NEMIR Û AVAKIRINA PARTIYA DEMOKRAT A KURDISTANÊ...

Di siyaseta de, divête merc di pêş de, tedbîran bigire, çimkê çewtiyên siyasî, rast nabin, bi taybetî doza Kurdan.

Esîrî heye, di Siyaseta Kurdî de dom dike. Dema Mistefa Barzanî, ala Şoreşa Azadî rakir ser erka xwe, gazî Kurdan kir ku, Komeleya Azadiyê fireh bikin, Partiya Demokrat a Kurdistanê ava bikin, rêberên Kurd di leşkeriya Iraqê de bû, bi serokatiya Kolonêl Mistefa Xosnav, xwe gihandn Şoreşê, wê çaxê Komeleya J. K. serokê wê, Mamoste Îbrahîm Amed bû. Nezanîbû here nav Şoreşa Azadiyê, an biçê nav Komûnîstên Ereban!!

Belê, Mamoste, ronakbîr bû jî. Lê mixabin ronakbîrî di wî de meesum bû, ne di seriyê wî de bû, Mamoste, Kurd di nav xwe de kirin du beş. Di valahiyên ha de dijmin dikare bi Kurdan bileyîze û mecbûrî; bê dengiyê milyon Kurd hewiland ser Tîrkiye û peyvîna Kurd û Kurdistanê, li

Di du hezar saliyê de, ku Tîrkiye bibe welatekî demokratîk, heta bibe biheşt jî, belkî di Rûsiyê de, bedelî Edebiyata Buolşevîkê, adetên Qiral û Qeyseriya kevn di xwendegehên Rûsan de were xwendin. Haxamên Îsraîl textût dikin ku musilman di nav xwe de, li ser zekatê pevbiçin...Hema çawan Ereban, Felistîn firotin, belkî du hezar saliyê de, sirra wa bi Îsraîliyan re, di pazarê (mazadê) de, were firotin. Rengên demokratiyê, di Ewropayê de dê mîna Amerîka'yê be.

kitêb û li ser Xerîtan rakirin. Qanûnek ji cengê girantir derxist.

Heger em bibêjin wê çaxê guhartin tune bû, hebû. Osmanî helweşîbû. Piştî zemanekî, împêratoriya Pewlewiya jî, di Îranê de hate guhartin. Di dûre qiraliya Îraqê jî, hate guhartin, rewşa Kurdan, roj bi rojê dijiwartir bû.

Di du hezar saliyê de, ku Tîrkiye bibe welatekî demokratîk, heta bibe biheşt jî, belkî di Rûsiyê de, bedelî Edebiyata Buolşevîkê, adetên Qiral û Qeyseriya kevn di xwendegehên Rûsan de were xwendin. Haxamên Îsraîl textût dikin ku musilman di nav xwe

de, li ser zekatê pevbiçin...Hema çawan Ereban, Felistîn firotin, belkî du hezar saliyê de, sirra wa bi Îsraîliyan re, di pazarê (mazadê) de, were firotin. Rengên demokratiyê, di Ewropayê de dê mîna Amerîka'yê be.

Li Afrîqa'yê, çermên Heywanan û zengil, erzan dibin û nan û derman biha dibin. Hema di nav Kurdan de, di ragehandina navbenda siyaseta Kurdistanê de, mîzgînîyeke xweş dihê guhên mirovî. Xanî û Kiwî di mezarên xwe de şah dibin. Di bajarên Sine û Zeqîz de, Kurdan bi piştî xwe, zargoya xwe ya neteweyî vekir. Mînabad û Kermanshah di sîrrê de ne. Li başûra Kurdistanê, mekteba rewşenbîrî û zaryariyê, dide ser ya Bexdadê. Edebiyat û zimanê kurdî azad e. Di bakura Kurdistanê de, heta di hepsan de, rewşenbîriya kurdî dihê nivîsandin û mînaqêşekirin. Bi sedan ferheng û kitêb bê tirs dihên çapkirin. Di rojavaya Kurdistanê de, Efrîniyan tégihîşjin ku ji bilî Edebiyata Kurdî ji bo Kurdan, fesadiye, mihrecana şîr û rewşbîriya neteweyî bi dar xistin û xelatên hêja li yê mîsteq belav kirin.

MUHEMED DEWRAN

www.arsivakurdi.org

www.arsivakurdi.org